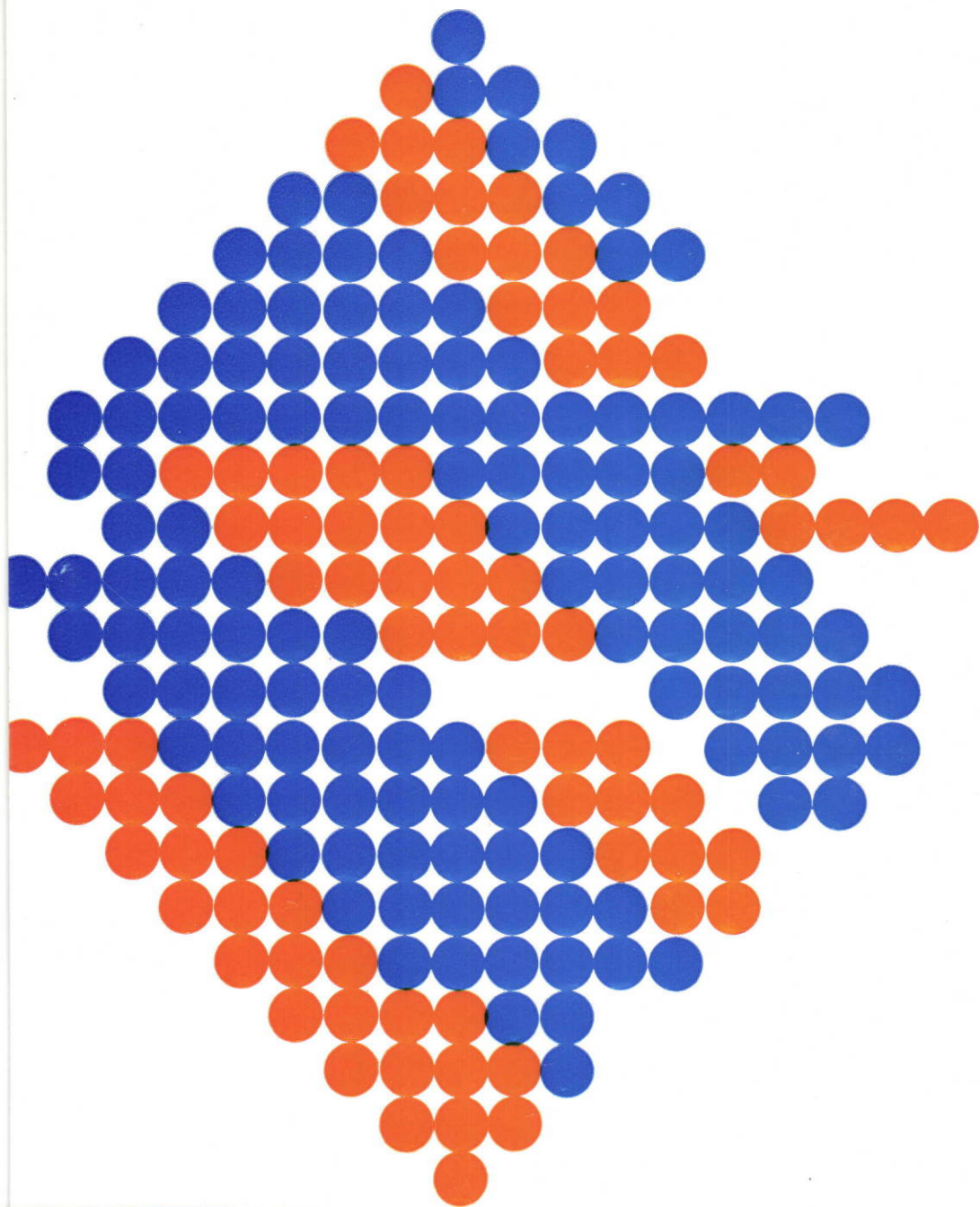

eertijds

15e jaargang nr. 2 december - 1983

EERTIJD

15e jaargang nr. 2 - december 1983

verschijnt tweemaal per jaar
een uitgave van de oud-leerlingenbond
van de oude en moderne humaniora

Klein Seminarie, Zuidstraat 27 - 8800 Roeselare

Postrekening 000-0683345-77

Steunende leden : 600 fr.

Leden : 350 fr.

Oud-leerlingen van de laatste vijf jaar : 250 fr.

INHOUD :

Bij het afscheid van Superior A. Modde	1
Van het College van Verriest naar het Klein Seminarie van Gezelle in de Rodenbachstede	4
Het Vrijetijdstheater... cultuurdrager of folklore	9
De jobbeurs van de Oud - leerlingenbond	13
Constant Lievens, de ridder van Chota - Nagpur gelanceerd	14
In memoriam Robert Verfallie	18
Even achterom kijken...	19
Doodgaan en ziek zijn in het college (1924 - 1932)	32
Hoe oud is het souper champetre ?	38
Boeken die beklijven	41
E.P. Pierre Vuylsteke C.S.S.R.	41
Een leraar op rust	43
Kerstconcert : dinsdag 27 december 1983	44
Toine	45
Collegesnipperingen	47
Familieberichten	54

Bij het afscheid van Superior A. Modde

Toespraak door E.H. A. Deweerdt, econoom, in naam van het priesterkorps, gehouden op 25 november 1983.

Mijnheer Superior,

Ook het priesterkorps wil je vandaag een woordje toesturen. Dertig jaar lang was het Klein Seminarie je thuis. Het is deze avond mijn opdracht uw persoon vanuit deze thuis, 30 jaar lid van het priesterkorps, wat nader te belichten.

Zeer geachte genodigden, vrienden collega's, weinigen onder de huidige collega's, priesters of leken, hebben weet van deze beginperiode. Toen het priesterkorps nog 35 man telde, toen die als het ware in internaatsverband samenleefden, toen de rookzaal na de volbrachte dagtaak hun meest geliefde leefkamer was, toen de lekenleraars nog een kleine minderheid waren, op het einde van deze periode startte de jonge priester André Modde zijn loopbaan als leraar in het Klein Seminarie. Hij zou heel het liberaliseringsproces dat de na-oorlogse periode kenmerkt zowel bij studenten als bij het priesterkorps vanaf het begin meemaken. Ik moet verre herinneringen aanspreken om een reconstructie te maken

van hoe het toen was. We beleefden nog volop de soutanetijd. Terugdenkend aan deze préconciliaire periode zie ik de gevulde dagtaak van onze collega uit rethorika en ik probeer ze even te omschrijven.

In de vroege morgen, Mijnheer Superior, dat was te 6.00 uur, droeg je je H. Mis op in de kerk, aan een zijaltaar, als je niet voor de een of andere groep moest celebreren, daarna hoorde je biecht en je biechtstoel werd druk bezocht, het signaal van de bel riep je naar de klas om les te geven ; 's avonds moet je lessen voorbereiden en veel avondtaken verbeteren en daar tussenin studenten ontvangen, je was de geestelijke leidsman van heel wat studenten. Wanneer de laatste leerling van je kamer verdwenen was bracht je nog een bezoekje aan de rookzaal. Daar vonden de collega's mekaar en het ging er leutig aan toe. De prettige belevenissen van de dag werden met omhaal van woorden dik in de verf gezet, doch had iemand overdag een aap gevangen, dan hield men die voor de collega's angstvallig verborgen, tenzij een of andere fijne neus lucht kreeg van de schamele misstap en zijn collega „in conspectu omnium” te kijk zette.

Aan een dergelijke uitschieter hebt U zich nooit bezondigd, Mijnheer Superior. Je was een ernstig man, ernstig in je werk, ernstig in je verschijnen voor de leerlingen, ernstig in je omgang met collega's. Plicht stond bij jou hoog in het vaandel geschreven. Uitsvluchten kende je niet. Je was streng voor jezelf, sober in eten en drinken en levensstijl en stipt als een klok. Je dacht aan je taak. Zo hebben wij je toen ervaren en zo ben je altijd gebleven.

In een groot korps als toen bestond een zekere hiërarchie. Je was leraar van rethorica en daardoor behoorde je tot de top. Doch meer dan je functie heeft je vroomheid ons respect afgedwongen. Je bleef een man van gebed, al had je zeer veel werk. Bij de Heer vond je de kracht en de inspiratie en de liefde om altijd beschikbaar te zijn. Niemand klopte tevergeefs aan je deur.

Ook tijdens de vakantie bleef je een beschikbaar man. Je was proost van een actieve en bloeiende K.S.A.-groep. Toen je in 1962 door de Bisschop naar Brugge geroepen werd lag je met je K.S.A.-groep van Oostkamp op bivak in Flobecq. Toen je terug kwam van het bisdom waart U de nieuwe superior.

Negen jaar leraar van rethorica - 21 jaar superior van het Klein Seminarie. Hier begint een nieuwe periode in je leven. Wars van elke ambitie heb je die nieuwe taak aanvaard als een dienst, en ook deze houding heeft je getekend tot je laatste dag op het Klein Seminarie. Laat mij toe, Mijnheer Superior, ook hier een paar van je karaktertrekken te omlijnen.

Aan zorgen heeft het je nooit ontbroken, kleine zorgen en ook heel grote zorgen. Maar je hebt ze zelf gedragen. En wanneer je ze toch aan iemand anders toevertrouwde deed je dat op een manier dat ze niet op de andere bleven wegen. Integendeel, je waart altijd bereid ons te aanhoren en onze miseries te beluisteren. Je kon niet altijd een oplossing geven — een mens doet wat hij kan, niet altijd wat hij wil — maar je woord was wijs en je zette ons weer op weg.

Mijnheer Superior, je kon de taken en de verantwoordelijkheden verdelen en vertrouwen geven. Niemand meer dan de econoom mocht dit vertrouwen van uwentwege ervaren en ik dank je van harte voor dat vertrouwen, voor de waardering, voor de genegenheid. Voor schooladministratieve problemen mocht ik altijd bij jou aankloppen, op dat gebied was je buitengewoon onderlegd ; de zorg voor het patrimonium liet je aan mij over. Wij verstonden mekaar uitstekend. Onze samenwerking zal me steeds als een aangename herinnering bijblijven.

Toen je de priester-collega's op je kamer uitnodigde en je benoeming kenbaar maakte, heb je van een jongere collega de dank mogen ontvangen voor het vertrouwen dat je ook aan de jongere priesters hebt geschonken. Je gaf iedereen zijn kans, d.w.z. de mogelijkheid zichzelf te zijn. Je was een geduldig superior, die een misstap kon verdragen, als men door deze ervaring maar wijzer wilde worden.

Er is in die dertig jaar heel wat veranderd ook in de situatie van de priesters in de colleges. Het liberaliseringsproces heeft de beschutting van een besloten priesterkorps afgebroken en meer dan vroeger is ieder priester op zichzelf aangewezen om zich waar te maken. Onze rangen zijn sterk gedund en de opdrachten liggen nogal uit mekaar. Het wordt moeilijk een echte korpsgeest op te bouwen.

Toch kon je waarderen, Mijnheer Superior, dat uw priesters ook energie staken in pastorale taken buiten de school, ook al bracht dit meer uithuisigheid mee. Nooit heb je je egoïstisch opgesteld; daarvoor had je teveel eerbied voor ieder individu.

Geachte Genodigden, onze superior was een man „sans rancune”, en hierin was hij groot. Mensen kunnen wel eens van mening verschillen. In verhitte discussies worden rake dingen gezegd. Doch jij bleef altijd beheerst, Mijnheer Superior, en „sans rancune” was je 's anderendaags of nog dezelfde dag bereid tot nieuw gesprek. Zegt de bijbel niet: „Laat de zon over je gramschap niet ondergaan”. Jij past dit toe naar de letter: een eigenschap van mensen die bewust de goede zaak en niet hun eigen persoontje dienen. Dat hebben wij altijd ten zeerste bij jou gewaardeerd.

Als je lang genoeg in dezelfde schoolfamilie vertoeft — je hebt er veel zien komen en je hebt er veel zien gaan — wordt je stilaan de oudste van de groep. Zonder dat men „er om doet” wordt je de „pater familias”, de vaderfiguur, de raadsman voor kleine en grote problemen, de man die bij vreugde en pijn zowel van leerlingen als van leraars zijn deel krijgt en zijn deel draagt.

Dat daar nu zo plots en onverwacht een eind aan kwam, daarvan moesten wij even bekomen. In ons hart, en ik spreek in naam van alle collega's, Mijnheer Superior, is een grote dankbaarheid gegroeid, die wij deze avond uitdrukkelijk onder woorden willen brengen. Dank voor je menselijk begrip, dank voor je vertrouwen dat je ons gaf, dank voor je medeleven in vreugde en pijn, dank dat je zoveel jaren onze superior was. En dank aan de Heer, dat wij U op onze weg mochten ontmoeten.

Het priesterkorps heeft je namens het instituut met een geschenk bedacht. Het prijkt hier op het podium. Deze portretschilderij van de hand van de kunstschilder Paul Deweerdt zal het mogelijk maken de herinnering aan Superior André Modde voor altijd vast te leggen.

Wellicht is het wat groot uitgevallen om het in je appartement op te hangen.

Wij zijn graag bereid een plaatsje voor te behouden in de pandgang, waar het heel mooi de galerij van de superiors zal aanvullen.

Mijnheer Superior, wij wensen U nog veel gelukkige jaren in bloeiende gezondheid en veel voldoening in je nieuwe taak.

A. Deweerdt
Economist

Van het college van Verriest naar het Klein Seminarie van Gezelle in de Rodenbachstede

Met zijn benoemingsbrief in de hand deed E.H. René Delbeke zijn intrede in het Klein Seminarie op woensdag 19 oktober 11. Hij werd er waarschijnlijk begroet met de verzen van Rodenbach :

„ Van waar koms du getreden
zoo laat door rein en wind
van waar koms du getreden
alleen, du blonde kind ?

En de nieuwe superior zou op die vraag geantwoord hebben : „ Van bij je vriend-
priester H. Verriest uit het college van Ieper waar jij vroeger ooit kwam, kom
ik, aan d'Yperley getogen en geboren aan der Leye boorden, naar de Mandelbeke,
ik, man-Delbeke. ”

Dit woordenspel klonk wat vreemd in d'oren en onmiddellijk toog men met de benoemingsbrief naar het archief waar hij vergeleken werd met de vele „blauwbrieven” die er ten tijde van Verriest heimelijk van hand tot hand circuleerden tussen het college van Ieper en het Klein-Seminarie en soms onderschept werden door de toenmalige superior. De benoemingsbrief werd echt bevonden en de nieuwe superior werd er meteen aan tafel uitgenodigd.

Eigenaardig die weg van het Groot-Seminarie te Brugge naar het college van Ieper en dan Roeselare : van Gezelles „Rond den Heerd” over „de Vlaamsche Vlagge” van Verriest naar de „Blauwvoeterij” van Rodenbach.

Aan der Leye boorden werd hij geboren in 1941 te Menen en bracht zijn kinderjaren door te Wevelgem, waar zijn ouders een landbouwbedrijf uitbaatten.

„Te Wevelgem, in 't land van leme en vlas,
daar weunt een onbederflijk ras
van Vlamingen, die, God getrouw,
hun jeunen in den akkerbouw
Van 's morgens, eer de zonne opstaat,
tot 's avonds, als zij ondergaat,
en later nog, volherden zij
in 't werk en 't gebed daarbij.”

(G. Gezelle)

Na zijn middelbare studies aan het college te Menen trok hij naar het seminarie om er priester te worden en naar Leuven voor een licentiaatstitel in de Biologie. In september 1969 werd hij als leraar wetenschappen benoemd in het Sint-Vincentiuscollege te Ieper.

Misschien kunnen we best E.H. René Delbeke zelf zoveel mogelijk aan het woord laten om hem voor te stellen.

Priester-leraar te Ieper 1969 - 1983

„Als Mozes of zoals Jeremia, zo voelde ik mij, bedroefd, benauwd toen men mij vroeg naar Roeselare te trekken en er superior te worden. Hun bezwaren hamerden ook in mijn hoofd : „Wie ben ik dat ik... ?” „Ach Jahwe, mijn Heer, ik kan niet spreken en ik ben veel te jong.” „Neem me niet kwalijk, Heer, zend liever iemand anders.”

Dit schreef hij als afscheid en na zijn benoeming vond je hem nog meer in de kleine collegekapel biddend en sprekend tot God over zijn bezwaren voor die zware taak die hem als priester werd opgedragen en waarover Rodenbach als volgt dichtte :

„O Priester Gods, hoe schoon uw zending en hoe groot,
die van zijn wiege tot in zijn laatsten nood,
des menschen zichtbare Engel, 't leven wilt doorlijden
alleen, om des te beter u den mensch te wijden.”
„En Bidder en Verzoener, altijd daar om 't lijden
naar lichaam en naar ziel zijn heelend hand te wijden,
on toch miskend, vervolgd van dezen die hij heelt,
zoo leeft te midden ons de Priester-Christus' beeld.”

Zijn bidden en smeken werd verhoord zoals hij schrijft : „Ik zal u bijstaan”, is telkens het antwoord van God. Dat Hij ook mij nabij zal zijn daarop vertrouwd

ik. En zie, Hij bemoedigt mij in de talloze gelukwensen die ik mocht ontvangen van vele mensen."

Als priester-leraar konden zijn leerlingen naar hem opkijken, als naar iemand die hen voorging, iemand die veel begrip voor hen kon opbrengen maar hen ook durfde terechtwijzen met veel geduld.

Hij was de bezieler van de gebedsgroep, van de sobere maaltijden, van de Pastorale Werkgroep, de Woestijndag, de Vastenactie, de dirigent ook van het koor dat wekelijks de Eucharistieviering opluisterde en die dit alles in stilte zonder vele woorden als vanzelfsprekend vond. Hij was een priester die de jongeren telkens weer opriep voor het edele en het mooie in ieder mens zowel voor bidden als voor werken, voor studie als voor sport. Hij kon zelf de handen uit de mouwen steken in zijn Chiroheem, in de projecten van de Bouworde, bij het opslaan van toneeldecors, bij het draaien van films, bij de opname van T.V.-programma's op video, bij het programmeren van computers, bij het herstellen van eenvoudig keukenmateriaal ... allen vonden hem daarvoor steeds bereid. Toch was al zijn werken geen doel op zichzelf maar ging het uit van een diepere inspiratie waarover hij zelf maar weinig sprak.

Wij laten hem zelf aan het woord in verband met een Bouworde-project.

„De eigenheid van de Bouworde ligt niet louter in de vrijwillige, onbezoldigde handenarbeid, maar ook in het feit dat een evangelische geïnspireerdheid als basis dient voor deze inzet. Door ons gezamenlijk handelen willen wij getuigenis afleggen van de levensechtheid van het evangelie en het geloof, dat gelovigen hun handen durven vuil te maken ... Nooit zal aan een vrijwilliger uitdrukkelijk gevraagd worden of hij „gelovig” is of niet. Wie samen met ons wil optrekken, zijn handen vuil wil maken, zich ondubbelzinnig aan de deugddoende dienstbaarheid wil overgeven ... hij is welkom.”

Hij nam zelf de draad weer op van een jarenlange toneeltraditie in 1979 en bracht met zijn eigen klas „De zaak Kubinsky” op de planken. Achteraf schreef hij: „De zaak Kubinsky” speelt zich af in een tijd van economische crisis; er zijn duizenden werklozen in Budapest. Het stuk vertrekt vanuit dit probleem. Zo kan dit toneel wat historisch perspectief brengen. Onze jonge mensen menen, uit hun eigen — korte — ervaring dat er vroeger altijd goede tijden geweest zijn met volledige tewerkstelling en dat dit nu voorgoed voorbij is. Zij weten niet dat dertig jaar terug de mensen ook stonden aan te schuiven voor het stempellokaal. Slechte tijden wisselen af met goede tijden. We moeten niet alle hoop laten varen.

Belangrijk in dit stuk is dat Vörösvar dit probleem van de werkloosheid voor zichzelf oplost. Hij blijft niet bij de pakken zitten, hij blijft niet zeuren. Hij neemt zelf zijn lot in handen. De eerste de beste piano neemt hij vast en sleurt hij de verhuiswagen op. „Toen kon me de hele arbeidsbeurs gestolen worden; ik-zelf was de wereldcrisis te boven.” Een bemoedigend vooruitzicht voor ondernemende jonge mensen!

„Noli turbare circulos meos!”

Deze woorden zou Archimedes, de grote wis- en natuurkundige uit de Oudheid, geroepen hebben tot de Romeinse soldaat die hem wilde doden terwijl hij bezig

was met het tekenen van nieuwe werktuigen. Theoretisch onderlegd zoals Archimedes die tevens bekend stond als uitvinder van allerhande werktuigen en industriële apparaten, van katapulten en brandspiegels tot het verbeteren van de Egyptische waterschroef liet E.H. Delbeke in het college te leper evenmin geschriften na van zijn talrijke uitvindingen en zijn soms spectaculaire proeven, waarschijnlijk omdat hij zoals Archimedes van Syracuse zich alleen wilde toeleggen op het theoretische en speculatieve denken en geen belang hechtte aan hetgeen hem baat of profijt bijbracht. Hij hield niet van ingewikkelde apparatuur om bepaalde proeven aan te tonen maar van het meest eenvoudige, dikwijls door hem zelf bedachte materiaal. Zijn didactisch materiaal dat hij mee verhuisde naar Roeselare bestond o.m. uit een luciferdoosje, een houten kistje, een staafje, een verroeste ijzerdraad en zelfs een half verstorven kaatsbal. En dat moest in ieder geval mee...

Hij gaf de wetenschappen hun plaats in de natuur, in het leven van ieder mens. „Het is een opgave en een blijvende uitnodiging om steeds weer het klaslokaal of het labo te verlaten, om naast wetenschapper ook mens en mensenvriend te zijn.” Na de les optica : ramen open op de zonnige wereld ! Slagen wij daarin ? Wellicht niet zo goed als we het zouden willen, te oordelen naar de waardering die het vak wetenschappen krijgt van de leerlingen ! Gelukkig hebben wij, leraars wetenschappen, een goede bondgenoot nl. de „zognaamde ” mislukte proeven. Geprezen zij hun voortbestaan !...

Gelukkig de leraar die een mislukte proef een mislukte proef laat zijn, die zijn pupillen even laat genieten, die de mislukking niet verdoezelt onder een toch niet te doorzien vakjargon, die zijn eigen kleine vakje kan relativeren tot maar één facetje van de rijke stroom van het leven. Gelukkig de leraar die zelf van de mislukking kan genieten met een vleugje humor (voor zover hij zelf niet al te erg toegetakeld is !). Het leven, ons gegeven, is zoveel sterker en mooier en grootser dan onze schema's. (april 1983)

„In de wetenschappen gaat het zoals met het kind dat 's avonds een vijf Frankstuk verloren is en zoeken gaat onder een lantaarnpaal. Een voorbijganger vraagt aan dat kind of het wel zeker is of het geld daar verloren werd. Het kind antwoordt : „Welnee, maar hier heb ik tenminste licht om te zoeken.” De natuurwetenschappen spreken zich alleen uit over de natuur, de materie en de oorzakelijke verbanden daarbinnen. De wetenschap put niet de totale werkelijkheid uit. Een bloeiende roos kan ook een plaats krijgen buiten de plantkunde en water kan zijn : H₂O, oplosmiddel, opgestapelde energie achter een stuwdam, een kabbelende beek, het zilte nat, een regenachtige vakantiedag. Misschien zijn de laatste drie betekenissen van water nog levensbelangrijker dan de eerste.

Zo moet dus de wetenschap zijn : exact, nauwkeurig, maar toch weet hebbend van de grootte van de fout ; creatief in het aanleggen van proeven, maar wetend dat men door de verworvenheden van zijn eigen tijd wordt geleid ; fier om de bereikte verklaringen, maar overtuigd dat er veel meer is dan de wetenschap.

Deze denkhouding die,
liever zwijgt over wat ze niet weet,
nooit overdrijft maar eerder bescheiden is,
zeer consequent en logisch redeneert en
blijft op haar terrein
kan een mens verrijken

meer mens maken
meester van de schepping.
Dit zouden wij aan ieder willen meegeven.
(oktober 1972)

Met een beetje heimwee naar zijn zo geliefde wetenschappen is hij vertrokken naar Roeselare en wij in Ieper zullen proberen zijn tekens, zijn tekeningen niet uit te wissen want ze zijn zo veelbetekend voor ons aller mens zijn.
Noli turbare circulos meos !

Als bioloog en vriend van de natuur zal hij zeker troost vinden in de gedichten van G. Gezelle die reeds in 1848 over de Mandelbeke dichtte :

„Zelfs mag daar geen visch meer dertelen
of 't is om hem dood te spertelen ;
niet een lammeken bedorst,
durft er koelen zijne borst ;
noch geen zwaluw in heur plasschen
wil zijn sneeuw wit hertje wasschen ;
al dat leeft, het schuwt de kreek,
en 't veracht de slavenbeek.
Daarom zucht ik, daarom stene ik,
daarom neergebogen, ween ik,
daarom treurt de Wilgeboom
op den zwarten Mandelstroom. ”

Een hele schare insecten en vogels, bloemen en planten vergezellen hem in Gezelle's gedichten : het schrijverke, de kobbe, de slekke, de puid, de wintermuggen, de nachtegaal, de meezen, de Averulle en de blomme en zelfs de arend van Rodenbach ; alleen de Oorlogshond blijft in Ieper achter.

Vaert wel, heer Superior, man-Delbeke, en heel Ieper dicht samen met Gezelle deze wens voor U bij de Mandelbeke :

„Blijft staan, terwijl alom
de wereld briescht en dondert,
zoo Moyses eens, in de onweêrswolk ;
en vele 't allemaal,
blijft gij nog onverwonderd,
en steêvast, tussen God en 't volk. ”

Ieper, 19 november 1983
Sint-Vincentiuscollege

G. Devolder
ret. '55

De Oud - leerlingenbond is er voor U en wil zich ten dienste stellen van velen. Wij willen meer en beter. Daarom : hernieuw dadelijk Uw abonnement. Of waarom geen steunabonnement ?

Het is voor de Oud - leerlingenbond een riem onder het hart.

Het vrijetijdstheater... cultuurdrager of folklore?

Een weinig historiek

Alvorens op deze vraag verder in te gaan lijkt het mij zinvol even terug te blikken tot het einde van vorige eeuw, waar zowel het expressionisme als het Vlaams katholicisme hun invloeden uitoefenden op alles wat met theater te maken had.

De oprichting van de „Tweede Internationale” (1889) en ietwat later (1891) „Rerum Novarum” waren kenschetsend voor deze tijd.

Het was de periode waarin voornamelijk het vrijetijdstheater wegens zijn geografische spreiding in ieder dorp een grote bereikbaarheid had en als dusdanig samen met het boek en het lied de grootste cultuurbezorgers waren.

Voordien hadden de rederijders en de jezuïeten hiertoe hun steentje bijgedragen. In de eerste volledige Ratio atque Institutio Studiorum werd de opvoering van tragedies en comedies in de colleges aanbevolen, maar geen vrouwspersoon zou in de rolverdeling binnensluipen „nec persona ulla muliebris vel habitus introducatur”. Deze houding zou nog gedurende vele jaren in alle patronagezalen een afremmende invloed uitoefenen op de normale ontplooiing van deze kunst, en ons een achterstand bezorgen welke we slechts traag zouden inlopen. Maar voor een volk dat niets had, vulden deze pioniers toch een leegte in, het werd de aanzet tot een zekere ontvoogding en taalbewustwording. Het publiek van de kleinere centra had geen enkele vergelijkingsmogelijkheid, niet met het beroepstheater uit de grootstad en zeker niet met wat in het buitenland vertoond werd. Na Wereldoorlog II kwam de technologische revolutie waarbij de economische welvaart het mogelijk maakte meer professionele toneelgezelschappen te subsidiëren. De televisie bracht binnen- en buitenlandse creaties in de huiskamer. De plaatselijke toneelmaatschappijen ervoerden na een aantal jaren dat hun publiek toch vergelijkingen ging maken en voelden voor het eerst een zekere concurrentie. Enkel en enkele moesten afhaken en gingen de vergeethoek in of verhuisden naar de afdeling folklore. Een aantal koplopers uit het beroepsmilieu hadden het echter gauw begrepen dat geen bloeiende professionele toneelcultuur mogelijk is zonder een dynamisch vrijetijdstheater. Men ging zowel provinciaal als nationaal het amateurtoneel structureren. Het A.W.T. voor West-Vlaanderen en het nationale N.V.K.T. zijn enkele voorbeelden van katholieke strekking, alleen maar om te zeggen dat er ook organismen met andere politieke kleur bestaan. Goedmenende acteurs en actrices gingen zich ten individuele titel bijscholen via de academie, of volgden cursussen door deze reeds genoemde overkoepelende organen ingericht.

Via wedstrijden en toernooien toetsten zij zich aan elkander wat een verbetering van de kwaliteit met zich meebracht. Dit is zowat de toestand waar wij ons momenteel in bevinden. Om de culturele waarde van het theater te beseffen lijkt het mij aangewezen om even in het kort deze kunstvorm in zijn diverse gelederen te ontrafelen.

De toneelspeelkunst

Waar gaat het om in het theater? Een schrijver put zijn gegevens uit zijn omgeving, zijn ervaringen en waarnemingen uit het verleden of de toekomst, waarbij godsdienstige en/of politieke invloeden mede bepalend zijn. Ook de

gangbare tendensen zullen zijn werk bepalen, zo kenden we het marxisme, het vitalisme, existentialisme en spiritualisme.

Deze gevoelens geconcretiseerd in een verhaal vormen de script: een dode zwarte letter op een wit blad van een boek. De schrijver droomt een stuk, de regisseur maakt het. Het is de opdracht van de theatermensen om deze materie om te zetten naar levend toneel en zo de brug te slaan naar het publiek. Pas als het publiek mee nadenkt, geëmotioneerd wordt, kortom een inspanning doet om te participeren, kan men spreken dat het proces van overdracht beëindigd is. Of zoals Peter Brooks zegde: „Als goed toneel afhankelijk is van goed publiek, dan heeft ieder publiek het toneel dat het verdient”. Essentieel voor het theater is de onmiddellijke levende relatie tussen acteurs en toeschouwers.

Deze relatie begint al bij de regie. Met de tekst als basis speurt de regisseur naar de bijgedachten van de schrijver en tracht de constructie van het verhaal te ontdekken. Hierop volgt een kritische tekstontleding samen met de vertolkers, waarbij alle belang gaat naar het woord, de zeggingswijze, intonatie, volume, snelheid kortom de waarde van de tekst; waarbij we ons realiseren dat een gesproken woord een eindproduct is, dat begonnen is als impuls en gestimuleerd wordt door een zienswijze en een gedrag die de noodzaak van de expressie voorschrijven.

Een tweede pijl op de boog van de acteur of actrice is de beweging. De regie voorziet in een gecoördineerde visualisering welke ondersteunend moet werken en mede instaat voor de emotionele overdracht naar de zaal. Het decor moet deze beweeglijkheid mogelijk maken en zin geven.

Als derde expressief element beschikt de vertolker over zijn mimiek. Het gelaat is de spiegel van de ziel. De beheersing en de oneindige nuanceringen van de gelaatsuitdrukkingen zijn bepalend voor het niveau van de speler en zullen een resultante zijn van zijn persoonlijke bagage. Voeg bij dit alles de huidige mogelijkheden van klank en licht en we hebben zowat alle ingrediënten van het modern theater. Wil men al deze pijlers, waar het toneel op stoelt ten volle onder de knie krijgen dan is dit zonder opleiding praktisch niet denkbaar.

De opleiding

Er is een tijd geweest dat men zich deze materies eigen maakte door de praktijkervaring, met vallen en opstaan, dat was toen mogelijk vanwege de tolerante houding van het publiek ten aanzien van deze experimenten met beginnelingen. Hierin is nu verandering gekomen en laten de meer kwalitatieve groeperingen minder en minder ruimte voor deze wijze van debuut.

De toneelschool is het voor de hand liggend alternatief. Als alles goed zit wordt daar op de mogelijkheden van de debutant gewezen en wordt het talent van de gegadigde verder ontwikkeld tot op een toonbaar niveau, waarna ze voldoende geschoold de planken op kunnen. Het is hartverwarmend om vast te stellen dat de jeugd deze weg gevonden heeft. Voor het individu liggen dus de kansen open, maar wat met de toneelvereniging als sociaal-cultureel fenomeen?

De toneelvereniging

We hebben het fout wanneer we denken dat een individuele scholing als fundament voldoende is om de steeds stijgende kwaliteitseisen van het publiek te blijven bijbenen. Wij moeten vaststellen dat momenteel gemiddeld gesproken, veel groeperingen er alleen niet meer in slagen permanent goede producties te

brengen. Vaak komen zij tot de vaststelling dat het met de eigen kring niet kan, waardoor een bepaald moeilijker repertoire nooit op de affiche komt. Deze limieten, beperkingen en compromissen zijn een rechtstreeks gevolg van de structuur van de groepering zelf. Het brengen van toneelcultuur anno 1983 en later, is iets anders dan het in stand houden van een folkloristisch gebruik met de familie en vrienden als verplichte toeschouwers. De vele afsplitsingen welke in het verleden plaatsvonden en de kleine groepjes her en der verspreid ken-

Antoon Van Vlemmeren

Geboren te Lokeren op 06.09.1938. Oud-leerling K.S. (retorica '57). Sedert 1963 regisseur bij heel wat verenigingen uit midden West-Vlaanderen.

merken zich vaak door hun technische onmacht, hun artistieke beperkingen, hun financiële nood en een kunstmatige belangstelling. Dat dit alles zijn weerslag heeft op de stukkenkeuze is een automatisch gevolg, waardoor men in een soort spiraal terecht komt met helaas neerwaartse gang.

Om hier serieus wat aan te doen staan vaak historische banden en conservatisme in de weg want de enige oplossing om hieruit te geraken is samenbinden van krachten, fusioneren van groeperingen, kortom de organisatorische voedingsbodem een breder draagplateau geven. Velen gaan echter liever autonoom ten onder dan samen te overleven.

De overkoepelende organisaties zoals het A.W.T. in West-Vlaanderen of het N.V.K.T. op nationaal vlak zijn er zelden in geslaagd groeperingen echt te laten samenwerken of te fusioneren, gewoon omdat men er de noodzaak niet van inzag maar ook omdat iedere nieuwe vereniging als lid welgekomen was. De groepe-

ringen zelf ondernamen ook niets op dit gebied en dit vanwege het reeds eerder geciteerde conservatisme, alsook de schrik dat in een dergelijke structuur van gefusioneerde groepen de „mindere goden” niet aan bod zouden komen. Wil men het vrijetijdstheater nieuwe levenskansen geven, dan zullen naar mijn innige overtuiging de sociale argumenten gedeeltelijk moeten wijken voor de kwalitatieve eisen van de bezoekende klant: „Het Publiek”.

In deze optiek vermeld ik dan ook graag als voorbeeld het inspirerend werk van het Gudrun-comité te Roeselare, waarbij gepoogd wordt theatercultuur te brengen op een hoogstaand niveau, niet door het stichten van een zoveelste vereniging die het op haar beurt eens beter zal doen, maar wel door het samenbundelen van spelers en technici uit de bestaande groeperingen. Mensen met inzet, talent en kennis. Al is het dan maar voor de tijdsduur van één produktie, en dus geen fusie, dergelijke experimenten hebben bewezen positieve resultaten af te werpen zowel bij de betrokkenen als bij het publiek.

De toekomst

Alleen in de exacte wetenschappen blijven de wetten overeind, in de kunst wordt morgen verworpen wat vandaag evangelie is, alleen wat „klassiek” genoemd wordt blijft bestaan en trotseert de tijd. De reden waarom deze werken onvergankelijk zijn kunnen zoals bij Shakespeare gezocht worden in hun literaire waarde, of zoals bij de antieken in hun inhoudelijke structuur van deze stukken. Hieruit volgt dat van de toneelbeoefenaar in de toekomst zal gevraagd worden ofwel het nodige dynamisme en aanpassingsvermogen te hebben om steeds de nieuwe strekkingen en voortschrijdende normen bij te blijven, ofwel de bekwaamheid en technische mogelijkheden te bezitten om het meer klassieke repertoire ten tonele te voeren.

Met de huidige structuur van de vele kleine verenigingen is nog het ene nog het andere mogelijk, er wordt gegrepen naar wat er tussen ligt, met alle gevolgen van dien. Aan het einde van de opvoering blijft men dan zitten met de prangende vraag, waarom zoveel inspanning voor zo weinig ... ?

Conclusie

Wat er moet gebeuren is het inenten van talentvolle spelers en vakbekwame technici op een soliede basis die technisch, organisatorisch en financieel de problemen aankan, en weerklank vindt bij de besturende instanties van stad, provincie en land. Een samenbundeling van krachten waar men móet naar luisteren, een soort plaatselijke concentratie van toneelcultuur waar men niet naastkijken kan.

Pas vanuit een dergelijk organisatiepatroon kan aan de weg getimmerd worden, en zal het vrijetijdstheater zijn rol van cultuurdrager opnieuw kunnen vervullen zoals destijds de rederijders en jezuïeten het deden.

Langs de zijde van de vertolkers heerst nog steeds de drang om het te presteren, de toneelmicrobe bestaat nog steeds, en ze zal ook niet uitgeroeid worden, maar we moeten ze cultiveren op een geschikte voedingsbodem aangepast aan de moderne tijd, en met de nodige dynamiek naar de toekomst gericht.

Mogen zij die het goed menen zich niet laten afschrikken: De kracht van succes krijgt men door worsteling met moeilijkheden.

A. Van Vlemmeren,
ret. '57

De jobbeurs van de Oud-leerlingenbond

Beste vriend-oudleerling,

De economische crisis slaat in alle hevigheid toe en treft ook de oud-leerlingen van het Klein Seminarie.

Bewust van deze gesel meent de Raad van Beheer van de Oud-leerlingenbond een positieve bijdrage te moeten leveren in de strijd tegen de zichtbare gevolgen van de crisis — de jeugdwerkloosheid — door de creatie van een jobbeurs.

Met dat doel voor ogen wil de Oud-leerlingenbond de centrale spil zijn bij het tot stand brengen van het onmisbaar contact tussen de werkgever en de werknemer.

Gezien de Oud-leerlingenbond het moet stellen met beperkte werkmiddelen en zonder de noodzakelijke mankracht om een effectieve jobbeurs naar behoren te laten functioneren, dient hij zich noodgedwongen te beperken tot het doorgeven van de aangebrachte informatie.

Wij richten dan ook een warme oproep tot enerzijds die oud-leerlingen die werkzoekende zijn, en anderzijds tot die oud-leerlingen die een job kunnen aanbieden.

Wij verzoeken de werkzoekende oud-leerlingen het secretariaat van de Oud-leerlingenbond te informeren dat zij werkzoekend zijn, met omstandige opgave van verworven diploma's en gewenste job.

Van de oud-leerlingen die desgevallend een job kunnen aanbieden, hetzij in eigen bedrijf, hetzij in het bedrijf waarin zij zelf tewerkgesteld zijn, wordt verwacht dat zij elke te begeven vacature aan het secretariaat van de Oud-leerlingenbond zouden laten weten.

Gezien „Eertijds” slechts tweemaal per jaar verschijnt is het geen geschikt medium om de bekomen informatie op dit stuk door te spelen naar de oud-leerlingen. Vandaar dat de Oud-leerlingenbond de vacante betrekking alleen zal kunnen doorgeven naar die oud-leerlingen die het Secretariaat daarom verzocht zullen hebben via de insturing van hun jobaanvraag. Om hiervoor vermelde redenen menen wij dat onze taak daarmee volbracht is. Van een verdere opvolging kan vooralsnog geen sprake zijn.

Hopende dat ons initiatief de goedkeuring zal wegdragen van alle oud-leerlingen en hopende op positieve resultaten in deze crisistijd, zien wij je reacties tegemoet.

DE RAAD VAN BEHEER

N.B. - Alle briefwisseling m.b.i. deze rubriek wordt verwacht bij Dhr. Hans Decroos, Zuidstraat 27 - 8800 Roeselare - (051)20 03 52.

Constant Lievens de ridder van Chota-Nagpur gelanceerd

Het lijkt bevreemdend in een tijd waarin het ronkt van 'derde golf', 'derde industriële revolutie', 'bewapeningswaanzin' en 'aanpassing aan de modernste technologieën', plots met een boek uit te pakken dat de klok schijnbaar een eeuw terugdraait; een boek over een onstuimige Jezuïetenpater in een ver land. Is heel die missionaire herrie niet een opschroeven van een lokale held, onder wiens afstraling wij ons graag koesteren om misschien ons eigen tekort aan missiegeest wat te vergoelijken?

Het boek en de promotieavond met academische zitting — op 30 september 1983 — moest ons het tegendeel bewijzen.

Er was veel volk opgedaagd. De schrijver van het boek, Lode Monbaliu, bespeelt al zijn relaties: Amaat Vyncke-comité, 't Manneke uit de Mane, Sint-Amandus-missiebond, Klein Seminarie. Stoelen te weinig in de grote refter; misschien jongeren ook...

Veel volk en veel prominenten.

Na een welkomstwoord en inleiding door Dr. Aimé Vermeersch, voorzitter van het Amaat Vynckefonds, zet Monseigneur Desmedt de lange rij redevoeringen in. Zijn rede cirkelt rond Lievens' leuze 'Vier moet branden'. Een missionaris moet zijn vuur ergens vandaan halen: waar anders dan bij Christus. In dit vuur komt hij tot méér-waarde van zijn aktiviteit: hij beperkt zich niet tot strikt godsdienstige stellingen, maar pakt ruimere ontwikkeling aan: armoede, rechtsbijstand, lering, culturele vorming. Monseigneur wijst erop dat de Ranchimissie nu nog de vruchten plukt zoals collega Monseigneur Kerketta het in zijn voorwoord op het boek getuigt. Lievens is een moderne ontwikkelingshelfer geweest die ons in 1983 nog de juiste richting kan leren; goddelijke bevrijding steunt op menselijke bevrijding; menselijke bevrijding vindt haar inspiratiebron in een goddelijke boodschap. Missionering is een wisselwerking.

Priester-dichter Anton Van Wilderode, als tweede spreker, had niet de ambitie om pater Lievens nu ook nog als letterkundige op te juttten. Toch zette hij Lievens

op achtergrond van de interesse voor literatuur, die in het Klein Seminarie onder stuwning van bepaalde leraars, toendertijd heerste. In drie literaire bijdragen van Lievens ziet hij een onmiskenbare literaire aanleg.

Vooreerst werkte Constant Lievens mee aan een vertaling van Aischulos' *'Prometheus geboeid'*. Prometheus moet voor Lievens het symbool geweest zijn van de held die stand houdt, geen compromissen sluit en de absolute waarheid in *'eigenheid'* poogt hoog te houden. Misschien zag hij zelf de Christusfiguur achter Prometheus.

'Diepe gronden, stille waters', een schoolopstel, werkt een vergelijking uit tussen de staande wateren van de diepzee en de diepste gedachten van de denkende mens die *'in den geest iets groots en machtigs heeft'*. Lievens blijkt het gebeuren als iets totaal te beleven, een geheel, niet een reeks losse anekdoten. Vanuit de eigentijdse jeugdmalaise — hoofdzakelijk door de oudere generatie veroorzaakt — blikt Van Wilderode met heimwee terug op die grootse drang van de 19de-eeuwse jeugd zich op iets groots voor te bereiden.

Het derde literaire fragment is een brief aan een student in Leuven, August De Ruyter. Hierin blijkt de zin van ascese: *'God kweekt langer dien hij hoog verheffen wil'*; ook horen wij erin Lievens' besliste wil: *'Ridder zijn van het grote werk Gods!'*

Mooi klinkt dan de voordracht van het bovenvermeld opstel door Koen Deweerdt. Het grote wonder van missionaris wordt door Lievens zelf voorspeld.

Minister Coens, als derde redenaar, trekt zich uit de politieke rompslomp, om aan de figuur van Lievens weer wat optimisme te putten: we kunnen wél de berg weer op! Als gewezen ontwikkelingsminister en als huidige minister van onderwijs staat hij wel niet zover van de Lievensproblematiek. Hij sluit aan bij de potentiële mogelijkheden die bij de jeugd liggen. Het is fout de jeugd wanhoop voor te houden en hen voor de toekomst af te schrikken. Het is de plicht van hen die leiding geven in doorleefde voorbeelden, begeleiding, getuigenissen, zelf dit optimisme mogelijk te maken. In dit kader is Lode Monbaliu's getuigenis van een mens uit de vorige eeuw écht terzake in onze bewapeningstijd en derde industriële revolutie. Ook de minister wijst op de wederzijdse verrijking tussen ontwikkelingssamenwerking en missionering. Lievens leert ons dat elk een verantwoordelijkheid draagt voor heel de wereld; hij roept ons op nu aanwezig te zijn in de wereld met het beste van wat wij te bieden hebben. Onze rol is niet uitgespeeld. Concreet kan iedereen beginnen met een intenser contact tot stand te brengen tussen thuisfront en de mensen op het verre werkveld.

De jonge bekende voordrachtskunstenaar, Jan Steen, brengt dan een fragment uit bovenvermelde brief aan August De Ruyter. Profetisch klinkt het: *'Gy zyt niet geboren om door de wereld te gaan lijk mannen die niets in hun herte noch niets in hunne ziele hebben... Gy moet niet onverschillig zyn aan wat nevens u is... Wij moeten altemale zyn ridders van eenzelfde order... Ik weet dat ik Ridder wil zyn van het grote werk Gods.'*

Daarna lichtte Omer Tanghe de huidige Lievensmissie toe. Die missie, ongeveer 100 jaar oud nu, telt 9 bisdommen met samen 1 miljoen katholieken, wat in vergelijking met andere bisdommen een rekordaantal is (pas 2,6 % van de totale bevolking van Indië is katholiek). Chota-Nagpur is zelf een missionerend gebied geworden, in alle continenten tref je uitgestuurde missionarissen aan. Tanghe wijst op de rijke infra-structuur van de Lievensmissie: universitaire colleges, secundaire scholen, basisscholen, centra voor communicatiemedia, coöperatie-

ven, landbouwinstellingen, nazorg, catechistenschool, noviciaten. Er zijn veel priesterroepingen : nu studeren er een 250 priesterstudenten. De Lievensmissie is ook het schoolvoorbeeld van samenwerking tussen missie en ontwikkeling. Honderden Vlamingen, meestal Jezuïeten, hebben eraan gewerkt. Nu zijn er nog 84 Vlaamse en Nederlandse missionarissen in Ranchi.

Mensen die samen met Lievens eens mogen gehuldigd worden zijn Pater Herman Raschaert, vermoord op 42-jarige leeftijd ; Kamiel Bulcke uit Lisseweghe, groot Hindi-geleerde ; Luc Verstraete uit Brugge, gewezen provinciaal en jungle-missionaris ; Jan Bulckens, die op 67-jarige leeftijd nog nieuwe posten sticht, volgens de olievlekmethode van Lievens ; Roland Bossuyt, 76 jaar, die hier in de academische zitting aanwezig was, maar weer vlug naar de Lievensmissie wil afreizen.

Priester Tanghe doet een warme oproep om uit de historische roes te geraken en zoveel mogelijk actueel te worden : Vlaamse jongeren nú voor dit ontwikkelingsideaal te bezien.

Leraar Jef Vanderhaeghe leest dan Lievens' brief aan de leerlingen van het Klein Seminarie voor. Deze in 1888 geschreven oproep klaagt over het vele werk en het tekort aan arbeiders : „*Ware ik nu in dat collegie, 'k zoude die jonge lieden vertellen hoe dat zij moeten bereid zijn hart en ziel en lichaam en verstand en wetenschap en vriend en vaderland te verlaten om met die zwarte jongens en menschen te komen leven en werken... die mijnheeren studenten van Rousse-laere die zouden moeten weten dat zij hier verwacht zijn om te werken, te leven en te sterven voor dit volk...*”

Goeverneur Olivier Vanneste, als 'goede vriend van Lode Monbaliu', spreekt dan over zijn vele contacten met missionarissen en ontwikkelingshelpers in Indonesië, Peru, Noord-Canada, Japan. Heel kort formuleert hij één groet aan hen allen : *'Dank U voor Uw werk en dank U voor Uw voorbeeld !'*

De schrijver van het boek, Lode Monbaliu, is de laatste spreker. Hij schetst het leven van Constant Lievens, vanaf zijn geboorte in 1856 op de wijk de 'Koekuit' te Moorslede, over zijn aanvankelijke moeilijke collegejaren heen — hij was het Frans niet zo machtig — en zijn succesrijke hogere jaren ; hij wijst op zijn aanvankelijk stil en wijfelend karakter aan het Seminarie tot hij in het noviciaat van de Jezuïeten te Drogen binnentrad en vlug naar Indië mocht afreizen. Hij zoekt er zijn eigen methode van rechtsbijstand en vlugge opname in het katholicisme, komt in botsing met andere missioneringsopvattingen en met het grootkapitaal dat zich bedreigd voelt. Het besef van zijn T.B.C.-ziekte jaagt hem tot grotere werkdrang aan. Op 38-jarige leeftijd sterft hij reeds. Dit korte leven vieren wij nu.

Daarna schetst de spreker de geschiedenis van zijn monografie over Lievens : hoe hij zijn jeugdige interesse door kritisch historisch onderzoek wilde funderen. Dat zo een werk in teamverband tot stand moest komen is duidelijk : Marc Vandoorne zorgde voor de soepele stijl, Marc Roseeuw voor het fotomateriaal, Bart Pecceu voor de kaarttekeningen, Geert Vanallemeersch voor ontwerp van kaft en stofwikkels, Guido Vandelanotte voor vertaalwerk, vader Richard Monbaliu voor correctie van drukproeven, Hilde Beel voor het typwerk. Evident werden archieven geraadpleegd : Lieven Spycckerelles persoonlijk archief ; het gemeente-archief van Moorslede via Reginald Dessein, het Roeselaars stadsarchief via Michiel De Bruyne ; het archief van O.L.-Vrouw-ten-Bunderen, Moorslede, via Zuster Anna Barbaix ; het college-archief via Luc Pillen, die ook de lay-out van het boek verzorgde ; het archief van het Groot-Seminarie via Kan. Jansens de

Bisthoven ; het archief van de Jezuïeten te Brussel, via paters Jos Windey en Charles Indekeu. Pater Willy Delputte, priester Omer Tanghe, en mevrouw Christine Werbrouck brachten bij de schrijver een dieper inzicht in Lievens' methode en in missioneringsevaluatie. Interessante gegevens tenslotte werden nog door Karel Debusschere en door de Engelse Ambassade te Brussel, de India Office Records Library en het jezuïetenarchief te Rome en van het bisdom Ranchi verschaft.

Na dit lange verbale deel van de avond begon een ware 'prijzuitdeling' : Mevrouw Willem Denys, Mevrouw Hans Decroos, Mevrouw Norma Lecluyse, Anton Van Wilderode, Omer Tanghe, Deken Oost, burgemeester Denys, Pater Boedts, plaatsvervangend provinciaal S.J., Ere-Gouverneur van Outryve d'Ydewalle, gouverneur Olivier Vanneste en Minister Coens kregen prompt hun exemplaar van 'Constant Lievens, de ridder van Chota-Nagpur' aangeboden.

E.H. Lode Monbaliu overhandigt aan zijn bisschop een exemplaar.

Na nog een korte hulde aan Monseigneur Desmedt, om zijn 50-jarig Priesterjubiläum, door 'verbindingsman' Aimé Vermeersch, en, vanwege het Amaat Vyncke-comité, een checkoverhandiging aan Joris Deleye, aan de plaatsvervangende Provinciaal S.J. voor de Lievensmissie, en aan Omer Tanghe voor de armste missies, kon de grote receptie van start gaan : een gulle ontmoeting die het startpunt moet betekenen van een nieuwe moderne missioneringsgeest die de échte boodschap kan brengen midden bewapeningsproblematiek, derde industriële revolutie en technologische aanpassing. In dit licht van de moderne omduiding is dit boek als menselijke boodschap uiterst welkom !

Joost Vanbrussel
ret. '59

In memoriam Robert Verfallie

Robert tijdens een quiz-avond voor de leerlingen.

Robert is niet meer. Ons instituut is wat killer geworden en ons hart voelt goed de leegte aan.

Nee, beste lezer, die inleiding is geen cliché-gezegde maar vloeit uit het hart. Wij schrijven die woorden niet onmiddellijk na Roberts overlijden maar halverwege het eerste trimester van het schooljaar... zonder Robert.

In 1957 werd Robert lesgever aan het Klein Seminarie. Een gemoedelijk man, niet luidruchtig noch opdringerig. Een joviale collega met pittige realistische tussenkomsten. Hij legde zich een sterk levensritme op.

Een bekwaam leraar Frans. Het was bijna zijn moeder-taal, en de familiebanden in Frankrijk verstevigden zijn liefde voor „la langue française”.

De jongens bewonderden zijn kennis en... zijn sierlijk geschrift op het bord. Het avondonderwijs in de Roeselaarse leergangen deed ook een beroep op zijn taalvaardigheid. Terecht zei de Heer inspecteur, zijn oud-leraar en vriend : „C'est un bon professeur”.

Als vader van een groot gezin vond hij de tijd en de werkracht om zijn huis gezellig in te richten en een mooie tuin aan te leggen. Tuinieren was zijn hobby. Ook hier had hij oog voor het schone. Hij leefde voor zijn gezin, sterk gebonden aan zijn familie, zuster en broer in de missie, zijn schoonbroer-priester André. Robert bidt nu stellig voor de kerk in Vlaanderen en voor de wereldkerk.

Robert was een moedig man. Tijdens de ziekteperiode hoorde je hem niet klagen, steeds hoopte hij opnieuw les te kunnen geven. Kortom, een man en een vader om van te houden. We zijn bedroefd om het zo vroeg heengaan van een goede collega, een goed mens.

Moge het geloof in de Heer, wat ook zijn geloof was, kracht geven aan zijn vrouw en kinderen om verder moedig te leven. In de herinnering van zijn collega's en oud-studenten zal „Berten” blijven voortleven als een flinke leraar en sympathieke collega.

EVEN ACHTEROM KIJKEN...

(vervolg van 14e jaargang, nr. 2)

De tweede klok van Rome klonk in de studie.

E.H. Dubois bracht ons het relaas van de voorbije Romebedevaart van de K.S.A. Kort vóór de afreis was er een telegram gekomen van Kardinaal Pacelli : „Vous serez les bien-venus”. Alles verliep prachtig tot aan het hoofdmoment : de pauselijke audiëntie in de Clementinazaal. Toen de Paus verscheen begonnen ze „Eviva Pio undecimo” te zingen. Een zichtbaar verbolgen Paus deed hen zwijgen. In heftige woorden verweet hij de bedevaarders dat ze slechte vaderlanders waren en niet onderdanig aan de Belgische bisschoppen. „Nihil sine episcopo”. Het was duidelijk dat de Paus slecht ingelicht was. Antoon Anckaert, de gouw-hoofdman, stond vooraan met de nieuwe K.S.A.-vlag en sprak de Paus aan met „Monsieur”... of hij ze wilde wijden. Maar de Paus weigerde. Hij weigerde ook het geschenk, een missiekelk, aangeboden door de jongste bedevaarder, Paul Nicaise uit Brugge. „Non obstante tout”... gaf hij zijn zegen en verdween. Iedereen keek verslagen. Leonard, de knecht van de Ieraars, die ook mee was en het Frans niet begrepen had, zegde tot E.H. Dubois in het buitengaan, „de Paus was zeker dul, meneer de professor ?”

Diezelfde avond, in de villa Borghese sprak E.H. Dubois wellicht de belangrijkste redevoering van zijn leven uit om de gemoederen te bedaren. Er kwam een bode van Kardinaal Pacelli — de latere Pius XII — met de opdracht een verslag over de beweging op te stellen en in te dienen in het Vaticaan. 's Nachts werd dit verslag opgemaakt en moeizaam getypt door E.H. Vandebussche, „op een schrijfmachine zonder azerty-klavier”.

De volgende dag sprak de Limburgse proost Vandermeulen, die later trappist werd, de studenten toe in de catacomben : „Gisteren gaven wij aan de Paus een kelk die leeg was, maar vandaag is hij vol”. Weldra werd het de Paus duidelijk dat hij verkeerd ingelicht was. Een zegsman uit het Vaticaan verklapte dat hij toen „furibondo” was !

„Ik weet, besloot E.H. Dubois zijn toespraak tot ons, wie ons dat 'gelapt' heeft, maar ik zal dit geheim meedragen in mijn graf !” Dat geheim is in zijn graf niet geraakt, het is bekend geworden. Het kruis van de mislukte bedevaart bracht zegen over de beweging.

In de studie werd ons het nieuw K.S.A.-lied aangeleerd. Tekst van Leo Devloo, muziek van Paul François.

„Kerels der Noordzee, Wikingsbloed”

Op 31 maart '32 wijdde de pauselijke nuntius, Monseigneur Micara, in de Kathedraal te Brugge de nieuwe vlag, als teken van eerherstel. Het tij keerde, de beweging groeide. Door die Rome-bedevaart was wel degelijk het bewijs geleverd dat de K.S.A. een vlaamsgezinde beweging was. E.H. Dubois begon aan een

kruistocht naar al de Westvlaamse colleges. In onze leraar vond hij een trouw medewerker.

* * *

Zo brak het derde trimester aan met naarstige studie, jawel, maar ook met vrolijke gebeurtenissen en feestelijke dagen. Er werd een mode-show gehouden tijdens dewelke het nieuw uniform van de K.S.A. gelanceerd werd. De meeste toeschouwers kochten een exemplaar. Het was geen „haute couture” want de pijpen van de donkerblauwe broek draaiden als een spiraal rond mijn benen. De naad begon boven aan de rechterkant van de dij, zoals het elke treffelijke naad past, maar eindigde onder aan de linkerenkel. Maar, enfin, het was een broek! Boven de broek kwam het zeeblauw hemd (kerels der Noordzee), met erop een zwart en geel chirochild genaaid (door-Vlaams van geest en zuiverkerkelijk strijdend). En dat alles versierd met een witte das (als hij niet zwart was). Op ons hoofd droegen wij een soort hoogstudentenpet. In dat uniform zouden we trachten „Vlaanderen te hernieuwen in Christus”. Over die algehele „hernieuwing” hadden we een opvatting zoals de discipels van Jehova er een hebben over het Laatste Oordeel: dat ze namelijk voor de deur stond! O, zalig idealisme van de jeugd!

In het volgend nummer van *Hernieuwen* verschenen prachtige karikaturen van de hand van Berten Lasure over de uniform-perikelen, want niet alleen met mijn broek was er iets verkeerd gegaan.

Het werd Suptjes-feestdag. Op de vooravond moest onze klas, midden al het feestrumoer op onze speelplaats, een „sketch” opvoeren. Wij beeldden een zitting uit van de Volkenbond. Mussolini was er en Hitler en ik was de vertegenwoordiger van Japan. Het moet dus zijn dat de actualiteit aan ons niet onopgemerkt voorbijging want de Volkenbond beleefde toen zijn moeilijkste tijden. Hij faalde ten aanzien van de agressie van Japan tegen Mantsjoerije in dat jaar 1931 — Japan trad uit de Volkenbond en de As - mogendheden zouden volgen. Ik moest dat mijn collega's kond doen en ik deed dat in authentiek Japans:

„Hadsjiene nie kamie ten to tsjie...”

Wie twijfelt aan de authenticiteit van dit Japans, sla het oud *Modern Woordenboek* van pater Verscheuren S.J. open aan het hoofdstuk „Taalkunde”. Daar had ik het gevonden en de betekenis van die woorden luidde:

„In het begin schiep God hemel en aarde”.

Onze glunderende leraar Omer woonde de vertoning bij en erna vierden we, met heel de klas, het afscheid van klasmakker Dries Vancoillie, die naar Scheut zou vertrekken. We zongen bij die gelegenheid het lied van Mussolini's jong-fascisten. Maar verdenk ons nu niet van fascistische neigingen, want we waren te goed op de hoogte van hun vijandige houding tegen de Paus!

„Giovinezza, Giovinezza!
Primavera di bellezza!
Nell' fascismo é la salvezza
della nostra liberta!”

(Jeugd, lente en schoonheid, in het fascisme
is de redding van onze vrijheid!)

's Avonds was gans het college verzameld op de weide voor de jaarlijkse marathon. Het werd een flop. Een student uit de retorica werd tot overwinnaar uit-

geroepen, alhoewel hij een deel van het traject niet had afgelegd. Hij werd niet gedeclasseerd. De zedelijke overwinnaar was onze klasmakker Renaat Blicck !

Ook de marathon van onze derde Latijnse liep op zijn einde. Op deze prijsuitdeling zou niet geknoeid worden ! De bisschop Monseigneur Lamiroy woonde de prijsuitdeling bij. Ter verpozing voerden wij een spreekkoor op : „O Kruise de Vlaming”, voor de eerste maal... in het K.S.A.-uniform. En toen ik, aldus getooid, mijn prijs bij de bisschop moest halen zegde hij : „Kijk ! een van die kajotters!” (sic !)

* * *

Binst het verlov van '32 zagen we de bisschop terug en... voor de eerste maal de „echte” kajotters in uniform : op de gouddag van het J.V.K.A. te Kortrijk. Renaat Blicck en Bing Debree kwamen per fiets van Sint-Kruis naar Anzegem en overnachtten bij ons thuis. 's Morgens trokken we samen naar de mis in uniform — wat was ik beschaamd ! — en dan naar Kortrijk. Ik herinner mij de feestzitting op een speelplaats van het St.-Amandscollege. De kajotterleider Jan Delmartino sprak ons toe. De blaadjes van zijn redevoering waaiden uit zijn hand, maar met evenveel brio kon hij zijn rede vervolgen. Formidabel !

Binst dit verlov ook was er een Vlaamse gouddag te Dadizele en daar werd het Jong Volkse Front gesticht. De bedoeling was duidelijk de studenten af te houden van het A.K.V.S. en voedsel te geven aan hun Vlaamse aspiraties. Het wilde ook aanleunen bij de sociale beweging en had dus een „volks” karakter. Het was een aanvulling — ingegeven door Karel Dubois ! — van het standpunt van de K.S.A. want het J.V.F. wilde zijn : Vlaams-strijdend en kerkelijk-voelend. De leiders en oprichters waren : Berten Declerck, Stefaan Dousy, Robert Van de Kerckhove, Edgard Van Cauwelaert en onze Renaat van Elslande. De eerste en enige proost was Camiel Denys. Het J.V.F. hield op te bestaan in 1943.

Het J.V.F. heeft, samen met de K.S.A., tienduizenden Vlaamse studenten afgehouden van de collaboratie onder de oorlog. Sommigen beweren dat de K.S.A. door haar anti-communistische hetze vóór de oorlog, propaganda heeft gemaakt voor het Oostfront. Maar dit zal maar bij heel weinigen het geval geweest zijn !

Tijdens dit verlov ook tenslotte trokken we met een paar klasmakkers naar de IJzerbedevaart. Wij sliepen ten huize van Frans Develter... Een jongen met veel talenten. Hij kon een verhandeling schrijven in één ruk zonder zijn pen van het papier op te lichten. Hij had een rusteloze geest. Idealist en fantast. Hij brak zijn studies af en droomde van een filmcarrière. Hij belandde in Berlijn. Hij vervaardigde een film met nare gevolgen... Veel later kwam hij mij opzoeken. Hij wou een film maken over het boek van Dries Vancoillie „De enthousiaste zelfmoord”. Hij had reeds contacten gelegd met de beroemde Italiaanse filmregisseur Vittorio da Sica ! De zoveelste desillusie !... Hij stierf op 5-9-'70.

„Nu komt de nacht.

Ik heb de strijd gestreden

van weinigen voor allen, en verloor.

Verloor ? Wat heet verliezen ?

Slaap vredig, vrienden, die met lijf en goed

uw trouwe hebt betaald. En gij, getrouwen,

ter wereld toevende, — wat elk van u

ook moet ontberen, doe mij na en vouwt
de handen samen tot een dankgebed.
Dankt voor 't geloof dat uw jonkheid verblijdde.
De klok heeft twaalf. Ik doof de lamp en tuur
door 't raam naar buiten, naar de zilvren boeg
van 't maanschip, drijvend over zwart gebied".

Wies Moens

* * *

Een gedicht is de passende overstap naar de poësisklas van 1932-'33. Poësis was voor ons een verzameling van oud en nieuw. Oud was onze leraar E.H. Rooryck, wij hadden hem terug, de oude bekende uit de vierde, grijs van haren maar jong van hart en nog immer even naarstig en gelijkmoedig. Nieuw was onze leraar Engels en Duits : E.H. Versele.

Nieuw waren ook drie klasmakkers die van het college van Nieuwpoort kwamen. Een van hen was Albert Vanwindekens, in de wandeling „Misten". Hij zou de nieuwe primus worden en is thans de zeer geleerde professor in de klassieke filologie, aan de Leuvense Universiteit.

Oud was onze leraar Wiskunde E.H. Mestdagh met wie we nu aan de „logaritmetafel" zaten.

Oud en nieuw waren de dichters aller tijden. Zij waren dit jaar onze trouwe gezellen.

Wij lazen gedichten in zes talen !

„Jozef in Dothan" van Vondel in 't Nederlands. „Polyeucte" van Corneille in 't Frans. „Enoch Arden" van lord Tennyson in het Engels. „Wilhelm Tell" van Schiller in het Duits. De „Aeneïs" en de „Bucolica" van Vergilius en de „Oden van Horatius" in 't Latijn. De „Ilias" van Homeros in 't Grieks. En wat hebben we, na al die jaren, nog onthouden van al die dichterlijke overvloed ?

Enkele anekdoten !

— Van „Jozef in Dothan" herinner ik mij het rekenkundig probleem van Vader Jacobs ouderdom :

„O, stok van honderd jaren
en zeventig min drie !"

— „Polyeucte" was de geschiedenis van de schoonzoon van een Romeinse gouverneur, christen en martelaar in Armenië. Zijn christelijke weerbaarheid sprak ons aan :

„Portez à vos païens, portez à vos idoles,
le sucre empoisonné que sèment vos paroles,
un chrétien ne craint rien, ne dissimule rien ;
Aux yeux de tout le monde il est toujours chrétien".

— Van „Enoch Arden" herinner ik mij slechts dat het een romantisch verhaal was over een Engelsman die lang van huis weg was, en bij zijn thuiskomst door het raam zag dat zijn vrouw hertrouwd was. Een scenario voor een T.V.-feuilleton !

Onze meestgeliefde auteur was ongetwijfeld Schiller's Wilhelm Tell. En dat lag niet alleen aan Schiller, maar ook aan onze leraar Duits, Versele. Velen van ons kennen nog hele brokstukken van buiten. We kunnen zelfs nog zingen van :

„ Mit dem Pfeil, dem Bogen,
durch Gebirg und Tal... ”

Nadien heb ik nog dikwijls het onvergetelijke Vierwoudsteden-meer bezocht en Schillers verzen kwamen mij vanzelfsprekend weer in de geest. We kenden Schiller van buiten. Dat was niet te verwonderen want de wedstrijdvrage waren stereotiep van de volgende aard :

„ Stauffacher sagt : Verbunden werden auch die
Schwachen mächtig. Was antwortet der Tell ? ”

Wij moesten dan antwoorden :

„ Der Starke ist am mächtigsten allein ” ...
en de punten waren binnen !

Van de „ Bucolica ” ken ik nog de twee eerste zangerige versregels :

„ Tityre tu patulae recubans sub tegmine fagi
silvestrem tenui musam meditaris avena ”.

De laatste versregel werd door iemand foutief maar geestig vertaald als volgt :

Silvestrem tenui musam : ik heb een bosmuisje gepakt,
avena : met een strootje, meditaris : ... peins ne keer !

Van de Ilias staat mij nog helder voor de geest het roerend tafereel : hoe Hector de held van Troje, wenend afscheid neemt van vrouw en kind. Het kind speelt met de pluim op zijn helm, en Hector :

„ Dakruoon gelasasa ”.
„ Hij lachte doorheen zijn tranen ”...

Spijts de overvloed aan klassieke schoonheid ging onze persoonlijke voorkeur naar Herman Gorter, Henriette Roland-Holst, Wies Moens... We moesten ook zelf dichten. Voor ons gold Gezelle's raad niet :

„ 'k Zal mij van te dichten zwichten
als 't mijn hert niet wel en gaat... ! ”

Er was meer transpiratie dan inspiratie en de vruchten waren navenant.

— Over een „dode vriend ” dichtte men in de trant van de Hollandse dichters uit het begin van de vorige eeuw :

„ Maar evenwel nochtans en des al niettemin,
Het leven was er uit en er stak niet meer in ”.

Faute d'idées, soit ! Faute de paroles, jamais !

— Over de sociale strijd :

„ 't was een werkstaking
al in de kolenmijnen
en 't volk kreeg twist
't was tegen zijn patroon ”.

Ik heb nog een gedicht van eigen maaksel uit die tijd teruggevonden. Het druipet van romantisme, anti-communisme en... Wies Moens.

Daar was een keer
een grote Koning en een klein landeke,
klein maar schoon,
vol goede, stille mensen.

Die Koning was God
en dat landeke 't zijne en 't mijne :
het ligt als een kleinood tussen de zee en de heide :
Vlaanderen.

Toen.

Nu is het sprookje uit.
Rode bedreigingen hangen om mijn landeke klein.
De nacht komt
wanneer zal hij er zijn ?
Wanneer mokert de hamer
en maait de sikkel
de goede mensen uit mijn landeke kleen ?
'k En weet het niet, neen.
Maar mocht ik nog leven
als God wordt verdreven
met hamer en sikkel uit mijn land,
Als de Lieve Vrouw en beelden worden verbrijzeld,
de tabernakels gebroken
het Heiligst gewroken
de priesters verdoken of gefusilleerd
op de puinen van mijn land...
Mocht God het me geven
dan nog te leven
met zijn gratie sterk
trok ik aan 't werk
en ten strijde voor Hem en zijn Kerk
van de zee tot de hei !
Broeders... en gij ?

* * *

Na het lezen van dergelijk „gedicht” kan men best begrijpen in welke gemoeds-toestand wij verschenen op de zevende gowwdag van de K.S.A. te Oostende, onder het paasverlof, op 20 april '33. Die morgen vroeg fietsten we met vier Anzegemse studenten naar Avelgem en van daar ging het met de bus naar Oostende, een verre tocht. Te Oostende verschenen we voor het eerst in uniform. De jongere studenten droegen voortaan de naam „Klaroeners”. Ze hadden ook hun eigen blad : „De Klaroen”. Het leidersblad voor de Hernieuwers verscheen onder de titel : „Richten”. Te Oostende werden ook de eerste gewestvlaggen gewijd. Waarschijnlijk viel al dat quasi-militair vertoon, van uniform en vlaggen, marcheren en zingen niet in de smaak van de man uit de straat. Maar daar hadden wij geen weet van.

Wat ik nu nog weet is dat wij, met de jongens van onze streek, na heel de plechtigheid nog lange tijd op het strand liepen. E.H. Cyriel Vergracht zong met forse tenorstem, tegen het geraas van de zee in :

„Hoezee, dat is de Noordzee,
de zee van Nederland”.

Laat in de nacht waren wij terug te Anzegem thuis. Waarschijnlijk de allerlaasten van heel de gowwdag...

* * *

Onze klas en ons gewest, schooljaar en verlof zullen voortaan elk even veel aandacht opeisen.

Onder het groot verlof van '33 trokken wij met onze klas te voet op bedevaart naar Halle. Dat was een Roeselaarse gewoonte.

Mijn klasmakkers kwamen samen bij ons thuis. Ik woonde immers het dichtst bij Halle! De bedevaart werd ingezet met een lof in de Anzegemse parochiekerk. Dan zette de stoet zich in beweging in de mooie Stationsstraat „unter den Linden”.

Voorop marcheerden Evarist Decock en ik. We leidden onze fiets aan de hand, wat ons bij het stappen fel hinderde. Biddend trokken wij door Oudenaarde, beklommen de Edelare-berg en langs Kerselare en Jan van Gent (!) kwamen we in het begin van de nacht aan te Zegelsem. De pastoor van het kleine dorp wachtte ons daar op in de school bij drie kuipen warm water en wij baadden onze pijnlijke voeten. We trokken verder door de nacht en de Vlaamse Ardennen.

Daar overkwam ons iets wat wel uniek kan genoemd worden in de geschiedenis van „Het rijke Vlaamse wielerleven”. Jozef Lagae 'reed namelijk plat'... met de fiets aan de hand! Als moedige Flandrien, kloeke boerenzoon en zuinige student droeg hij zijn fiets verder op de schouder... om de binnenband te sparen. Welke middeleeuwse bedevaarder zou hem dat nagedaan hebben!

Slaperig en reeds ontredderd waggelde ons peloton Ninove binnen. In een klein café schonk een beduusd kijkende waard ons koffie en wij aten onze morgenboterham en veel suiker, voor de kloekte. Het laatste stuk naar Halle werd een calvarietocht, erger dan het slot van een Parijs-Roubaix. Totaal uitgeput stuipten we toe in ons logement te Halle. Ik herinner mij geen maaltijd meer. We vielen in ons bed en in slaap.

Kwart vóór zeven luidde het voor het lof. Om ons programma af te werken moesten we erheen. We stonden dus op. Julien Dewitte bleef luidruchtig doorsnorken. We wekten hem: „Witje, word wakker, 't is morgen, 't is tijd voor de mis!” Hij trok zijn kinderlijke ogen vol verbijstering wijd open, raadpleegde zijn grote „raap” en stelde vast dat het inderdaad kwart voor zeven was. Zo kwam het dat wij naar het lof opstapten en Witje naar de basiliek van Halle. Toen de deken met een koorkap zijn intrede deed en de koster een hymne zong brak Witjes klomp! Hij glimlachte vergenoegd in het heerlijke vooruitzicht van nog een lange nacht lekker slapen.

Na al onze bedevaartverplichtingen vervuld te hebben fietsten we naar huis terug en riepen elkander toe: „Tot in retorica!” We hadden gebeden voor onze klas en onze roeping.

We zagen de meesten echter vroeger terug namelijk op de eerste gowdage van het Jong Volkse Front te Roeselare. Deze gowdage verliep niet zonder incidenten! Toen we voorbij het standbeeld van Rodenbach marcheerden, stonden Dr. Bruwier en Dr. Berten Catry er met een spandoek: „Handen af”. Een belhamel wilde Camiel Denys, proost van het J.V.F., hardhandig aanpakken, maar lange Sef Vandeweghe van Izegem stekte hem bij het kruis van zijn broek en deponeerde hem op het trottoir.

Langs onze rijen liep Toon Lowijck, een kloeke Brugse afstammeling van Jan Breydel. Hij waarschuwde ons tegen de vijandige vlugschriften die werden uitgereikt met een nijdig: „Weigeren en doorstappen!”. Voor de rest verliep alles rustig.

Bij een derde gebeurtenis zou ik nauwer betrokken worden : de stichting van de K.S.A.-gewest Tiegem. Bij de voorbereiding hiervan hadden de seminaristen van de streek een dikke vinger in de pap gehad. Het gewest strekte zich uit over het gebied van de Avelgemse studentenbond, met inbegrip van Zwevegem. Het bestuur zag er als volgt uit : ik werd hoofdman. Gerard Vanhoenacker, een verre neef uit Zwevegem, werd onderhoofdman. Henri Sulmont, een normalist uit Moen die in Hernieuwen tekende onder de schuilnaam „Piroetje”, werd schrijver. Gaby Vandeputte uit St.-Denys, later gowuleider en student aan de sociale school te Roeselare, werd schatbewaarder. Onze proost was E.H. Jantje Bouckaert van St.-Lodewijk.

De officiële start werd gegeven op de speelplaats van de jongensschool te Deerlijk. Daar hield ik mijn maiden-speech (de eerste van mijn leven). Biddend trokken we hierna op bedevaart naar de kapel van O.-L.-Vrouw ter ruste te Deerlijk. We kwamen daarna samen, met het bestuur ten huize van proost Jantje. Hij tokkelde op de piano een Franse melodie. Hij had ook reeds verzen klaar die op die melodie moesten gezongen worden. De woorden raakten echter moeilijk in de melodie, zoals het gebeurt met je voet als je hem wilt wringen in een schoen die een nummer te klein is. Na heel wat duwen en trekken raakten de passende lettergrepen in de corresponderende noten en... ons strijdlid was geboren.

„Voor Tiegem ons gewest
geven w'ons heel en al ten best'!”

Dit lied, met bijhorende strofen, zou de volgende jaren furore maken in de Westvlaamse studentenmiddens.

Over alles wat er later in „ons gewest” gebeurd is zou Homeros een nieuw epos kunnen schrijven. Maar Homeros is dood, poësis is voorbij en retorica kan beginnen !

* * *

Evenals de retorica van Albert Rodenbach zouden wij ook onze retorica de „Wonderklas” kunnen noemen. Maar niet wij waren dat wonder, maar onze leraar, E.H. Jozef Versele. Een wonder man. Een aristocratische verschijning met een rijzige gestalte, grote voeten en een nog groter hart. Zijn grote belezenheid en brede cultuur werden geschraagd door een sterk geheugen zodat hij met panache honderden citaten, spreuken en anecdoten uit zijn mouw kon schudden. Hij was de „rijke jongeling”, maar niet die uit het evangelie want hij had maar één vrees : dat hij te rijk zou sterven. Hij was mild. Wij hebben hem weten een zeer kostelijk boek in stukken scheuren, en de stukken uitdelen opdat wij „onze lettergilde” goed zouden kunnen voorbereiden. Hij kon streng zijn, zelfs hard. Maar hij kon ook breed glimlachen, tot aan zijn gouden tand, wat voor ons soms een grote opluchting bracht. Zoals die keer toen Toon Decruyenaere in Julius Caesar moest voorlezen en „I am Cinna” met de 'K' van Kina uitsprak. Albert Kina was namelijk een klasmakker.

Ja, hij hield van Engels en Engeland, niet omdat hij de zoon was van de Anglo-Belge brouwerij, maar omdat hij hield van „spirit”, „fair-play”, „gentleman”, engelse humor en vooral van de humanist en zijn tweede patroon : Thomas More. Hij was ook „A man for all seasons”. Hij hield vooral van ons. En wij van hem. Om al deze redenen noemden wij hem „Father” en hij was er enorm blij om. Nu hij gestorven is op 26 augustus '76 zouden wij willen bidden : „Our Father who art in heaven...”

* * *

In onze retorica verschenen drie nieuwelingen die door ziekte uit de klas vóór ons waren afgezakt : Victor Teerlinck, Robert Samain, die stierf als jonge novice te Scheut en Albert Kina die stierf te Diksmuide op 29.8.'36.

Na de dichters kwamen nu de redenaars uit de klassieke oudheid aan de beurt. Cicero, de grootste Romeinse redenaar, waarvan 47 grote redevoeringen zijn bewaard. „ Quousque tandem abutere Catilina patientia nostra... ”

Demosthenes, de grootste redenaar aller tijden en de Atheense democraat, die zijn stadsgenoten opriep tot verzet tegen Philippos van Macedonië.

Een les Grieks verliep gewoonlijk aldus :

Father ondervroeg altijd Jozef Lagae naar het onderwerp van de zin en Jozef antwoordde steevast : „ Philippos ”.

Jozef werd dat zo gewoon dat hij ook eens op een vraag in de les geschiedenis, uit pure gewoonte, „ Philippos ” antwoordde.

Wanneer we in de les op een „Griekse steen” stuitten vroeg Father hulp aan Misten Vanwindekens, voor wie de moeilijkste Griekse vorm een peulschilletje was.

In een tweede fase van de „retoriek” moesten wij redevoeringen „opstellen”. Wij kregen soms zeer originele en actuele onderwerpen te behandelen. Zo moesten we eens een redevoering schrijven voor de burgemeester van Zerkegem die op het stadhuis Romain Maes moest toespreken na zijn overwinning in de ronde van Frankrijk.

De derde fase van de retoriek was zelf... „speechen”, elk om beurt. Mijn eerste redevoering ging over het onderwerp: „Het ontstaan van de taalgrens in België”. Fathers commentaar was vernietigend en hij heeft mij de rest van mijn leren er mee geplaagd. Ik had mijn rede met oratorische „fougue” uitgesproken en hij zegde dat hij heel de tijd had zitten denken aan een Hollands boek uit de vorige eeuw :

„ De opkomst der stoomtuigen ”.

Toen ik later in de kliniek lag met mijn infarct liet ik hem een bericht geworden over „De aftocht der stoomtuigen”.

Hij hield zo van een pittig wederwoord !

Toen Albert Kina eens op Fathers hoge fiets een boodschap had gedaan, stond Father hem aan de poort op te wachten. Doelend op dat veel te hoge zadel vroeg Father, met een bekende spreuk uit Vondels Lucifer :

„ Wie is het die zo hoog gezeten... ”.

Albert antwoordde gevat met een andere spreuk uit Lucifer :

„ Ik heb de steile wegen voorspoedig afgelegd ”.

En Father was tevreden en lachte tot aan zijn gouden tand.

Ook Duitse en Franse auteurs kwamen aan bod. We lazen „Hermann und Dorothea” en de onvergetelijke „Le Cid”.

Tijdens de wandelnamiddagen werkten we, onder leiding van E.H. Vanbesien, aan de „documentatie van de K.A.”. We lazen artikels uit buitenlandse katholieke tijdschriften en noteerden de samenvatting op fiches. Onze taalkennis en spreekvaardigheid werd nog bijgewerkt in onze „Lettergilde”. Ik hield er een voordracht over de Engelse letterkunde en Shakespeare. De voordracht werd opgeleest met de opvoering van fragmenten uit „De Koopman van Venetië” en

„Macbeth”. Renaat Van Elslande maakte een dergelijke studie over de Zuid-Afrikaanse letterkunde en Renaat Blicck leerde zelfs Italiaans.

Onze retorica voerde met kerstmis „Elckerlijck” op, in de oorspronkelijke, oud-vlaamse tekst.

We leerden debatten in het „Vincentiusgenootschap”. Het beroemdste debat werd gevoerd tussen twee toekomstige advocaten: Jules Willaert en Renaat Van Elslande, over „Pro en contra het communisme”. Het bleef niet bij sociale debatten want we bezochten ook de arme mensen in de stad.

Van al deze drukke bezigheden was Father de bezieler! Hij zorgde zelfs voor een „gastprofessor”. Gedurende een week was de bekende Nederlandse Jezuiet Devreeze onze gast. Tijdens die week verongelukte Koning Albert, op 17 februari 1934. We kregen als taak een verhandeling over onze overleden vorst. De opstellen van Renaat Van Elslande en van Frans Develter verschenen nadien in de Nederlandse „Maasbode”. Het ereloon van enkele guldens dronken we samen broederlijk op in De Gilde!

Het cultureel hoogtepunt van het jaar was echter weerom de toneelavond van halfvasten. Opgevoerd werd: het lange en langdurige treurspel „Verbiest” van Verschaeve. De hoofdrol werd natuurlijk vertolkt door onze „Naten”. In de aanvang van het vierde bedrijf besteeg ik de troon van China als Keizer Kang Hi! Ik begon mijn troonrede met de enige woorden die ik nog onthouden heb:

„Ik wil niet dat ze sterven...!” Ondertussen brandde E.H. Van Walleghem achter de gordijnen wierook ter mijner ere en hij speelde op zijn grammofoon „Chant Hindou” van Rimsky Korsakoff. Maar ik werd de huid volgescholden door de bandiet Goelin:

„Tartaar, die in uw land met gedroogde koedrek vuur maakt!...” Ik liet het echter aan mijn keizerlijk hart niet komen want Goelin was mijn goede vriend, Jules Deblauwe, ongetwijfeld de talentvolste acteur van het ganse stel.

Pater Verbiest zit hier nog altijd aan de kerk te Pittem en Renaat Van Elslande ging nooit als missionaris naar China. Hij ging er wel heen als Belgisch minister van buitenlandse zaken. Toen ik hem in het T.V.-journaal zag rondwandelen op de Chinese muur, dacht ik aan de Roeselaarse tijd terug, en toen ik hem Mao de hand zag drukken zegde ik:

„Doe hem de groeten van Kang Hi!”

* * *

Daarna ging Hij naar buiten. Bij het tolhuis richtte Hij zijn blik op een tollenaar die daar zat, een zekere Levi. Hij zei tot hem:
„Volg Mij!”

Lucas, 5 - 27.

De retraite werd dat jaar gepredikt door Pater St. Declippele S.J. Theresia van Lisieux schreef „l'Histoire d'une Ame”.

Een roeping is een hele „histoire”. Ik vertel alleen de ontknoping. De laatste woorden van een lang verhaal werden gesproken bij Karel Dubois in een nachtelijk gesprek „à la Nicodemus”.

Toen ik op de slaapzaal kwam, hoorde ik het rustig geruis van de slaap in de alkovens. En ik bad in de trant van een geliefd gedicht uit onze jonge jaren:

„Dees is een avond veel schoner dan de ander,
want ik leef in de verwachting van een groot geluk”.

* * *

Gedurende de paasvakantie werd onze K.S.A.-vlag gewijd. Onze proost E.H. Bouckaert was priester gewijd en werd opgevolgd door E.H. Jozef Mullie van Tiegem. Traditiegetrouw ging de gowwdag door op de donderdag na Pasen, ditmaal te leper.

Er volgde een derde trimester vol belangrijke gebeurtenissen. Sedert 1933 waren de Nazi's meester in Duitsland. Wij volgden de toestand aldaar in de tijdschriften. In 1933 ook, op 27 februari, werd de „Reichstag” in brand gestoken en bij de daarop volgende verkiezingen steeg nog het stemmenaantal van de Nazi's. In 1934 maakte het regime een crisis door. De linkervleugel van de Nazi's drong aan op een „sociale” revolutie. De S.A. — de Sturmabteilung — behoorde tot deze linkervleugel. Wij kenden het lied van de S.A., het Horst-Wessel-lied:

„Die Fahne hoch
die reihen dicht geschlossen,
S.A. marchiert
mit ruhig Festem Schritt”.

Op 30 juni verscheen Father met de krant in de klas. De vorige nacht waren er in Duitsland door Hitlers mannen honderden mensen neergeschoten, waaronder Röhm, de leider van de S.A. Het was het eerste verre gerommel van een nieuwe oorlog!

Op 1 juli was er een K.S.A.-dag in het college en de feestredenaar was Mgr. Cruysberghs. Maar daar was ook een Duitse Jezuïet aanwezig, Pater Horstmann, proost van het „Jung-männerverbond” in Duitsland, een soort Duitse K.S.A. Hij sprak over de netelige toestand van de katholieke actie in Duitsland. Hij zou later spoorloos verdwijnen!

Er waren ook feestelijke dagen! In juli trok de klas met Father naar Antwerpen. We bezochten de Ford-fabrieken, een van de eerste in België waar het „ketting-systeem” werd toegepast. We waren voor de eerste maal getuige van een onmenselijk arbeidssysteem. We bezochten ook de Boerentoren en de tunnel onder de Schelde. Voor velen van onze klasmakers was dat, volgens de normen van onze tijd een hele gebeurtenis. Ons laatste bezoek gold de chocoladefabriek De Beuckelaer. We werden er ontvangen en rondgeleid door een lid van de directie, René Goris, de broer van Marnix Gijsen en een kennis van Father. Onze leraar was namelijk ook proost van de christelijke werkgevers. Tijdens de rondgang in de fabriek stak Rafaël Vereenoghe zijn vinger in de chocoladebrij. Cafmeyer gaf hem een stoot en hij schoot er in tot aan zijn mouw. Om het euvel te verbergen stak hij zijn hand vol chocolade in zijn broekzak. Bij het afscheid stak hij de vriendelijke meneer Goris de linkerhand toe. Arme „felle Vereenoghe”! Hij werd later een van die bedrogen, naïeve idealisten. Hij „ging tegen de communisten vechten”! Hij moet ergens in Rusland gesneuveld zijn. Niemand heeft ooit nog iets over hem vernomen...

Op 13 juli was het feest in het college. Het was de jaarlijkse défilé van de Zouaven. Dit jaar was het de „zoveelste veldtocht”. Renaat Van Elslande was commandant en Urbain Debree en ik waren de officieren. We hadden heel het trimester 's avonds getraind en mochten nu de troepen laten schouwen. Dit

gebeurde in aanwezigheid van Mgr. Six, bisschop van Leopoldstad en Vlamertingenaar van geboorte, zoals onze commandant ! De twee Vlamertingenaren boden elkaar hun huldeblijken aan.

25 juli 1934 was de laatste dag van onze humaniora en op deze dag van de prijsuitdeling werd de Oostenrijkse Kanselier Dollfuss door de Nazi's doodgeschoten. Het was nóg een teken aan de wand dat er ons een rumoerige toekomst te wachten stond.

Op die toekomst werd er geklonken, gespeecht en gezongen op het afscheidsdiner. Pieter Carbonez had een lied gedicht op de melodie van „Adieu mein kleine Garden-Offizier” !

„ Vaart wel !
Het leven weze U mild en goed
Houdt moed !
Klinke d' afscheidsgroet ”.

Het werd een vriendschap voor het leven ! Van onze achtendertig klasmakkers zijn er reeds elf overleden, ook Father is overleden, samen met twee klasmakkers, in 1976.

De rest komt nog elk jaar naar de klasvergadering, op Paasmaandag.

We tellen nog in onze rangen : een missiebisschop, een minister en een universiteitsprofessor.

De administratie en de financies van „de klas” worden bijgehouden door onze twee apothekers : Albert Gryspeerdt en Frans Denys... met de nauwgezetheid eigen aan hun beroep.

Op een schuurpoort langs de tijd
schrijven voorbijrijdende
met te vlug en vochtig krijt
hoe oud zij zijn, hoe goed zij waren.
Op een kaaimuur langs de tijd
schrijven naar ver-varende dagen :
„ word eenvoudig wat ge zijt
en blijf de blijheid dragen ”.

W.V.

* * *

Om mijn relaas volledig af te ronden moet ik nog melden dat wij op donderdag 2 augustus onze gewestdag te Avelgem hielden.

Het was de laatste vergadering die ik als gewesthoofdman leidde, Henri Sulmont zou mij opvolgen.

Wij volgden ook de studiedagen in het gesticht der Broeders Xaverianen te Brugge van 6 tot 9 augustus. Daar hoorde en zag ik onder andere voor de eerste keer kanunnik Cardijn.

In dit verlot ook, als een Te Deum na zes schone jaren, trokken wij met vijf klasmakkers op bedevaart naar Lourdes.

Bij mijn thuiskomst lag er een boek op mij te wachten. „Les Foules de Lourdes” van Huysmans. Een geschenk van... Father.

Jozef Devogelaere,
ret. 1934

En na de verschillende afleveringen van „Even achterom kijken” past het wellicht de auteur voor te stellen, die jammer ondertussen overleden is.

Jozef Devogelaere (1915-1981)

Geboren te Anzegem op 8 mei 1915.

Studeerde aan het Klein Seminarie te Roeselare en kwam er sterk onder de invloed van Kanunnik Dubois.

Daarna trok hij naar het Grootseminarie te Brugge.

Na zijn priesterwijding werd Jozef Devogelaere leraar aan het college te Poperinge.

Vanaf 1946 was hij onderpastoor te Oostrozebeke.

Vanaf 1954 tot 1968 kende hij zijn vruchtbaarste periode als A.C.W.-proost van het arrondissement Roeselare-Tielt.

In 1968 werd hij benoemd tot pastoor te Heule.

Vanaf 1976 tot zijn dood verbleef hij te Pittem.

Hij schreef drie werken :

- Kroniek van de Gilde en de sociale beweging te Roeselare vóór Wereldoorlog I ;
- De slechte jaren 1840-1850 in het arrondissement Roeselare-Tielt ;
- Even achterom kijken, een dagboekreconstructie.

Deze drie werken zijn voorlopig nog beschikbaar bij Declercq Michiel, H. Horriestraat 31, 8800 Roeselare.

Doodgaan en ziek zijn in het college (1924-1932)

Van jongsaf zijn wij vertrouwd geweest met ziekte en dood. Als misdienaar — en welke (on)fatsoenlijke jongen is dat niet geweest — hadden we haast wekelijks onze uitvaarten. Bij de late uitvaarten met metten en lauden mochten we dan mee ten molleprooie — de rouwmaaltijd ; steriotiep : bouillonsoep, patatten-in-den-bouillon en als nagerecht koekestuiten met koffie. Dat waren gemakkelijke dagen voor een scholier. Kinderbegravenissen kwamen veelvuldig voor, zonder veel omslag, met veel onbekend verdriet ! Ziekten genoeg : elk ging dood, weinigen, heel weinigen verongelukten. Zelfmoorden waren iets extra : teraardebestelling in het geuzenhoekske. En intussen leefden wij maar voort, met nu en dan een griep of een darmkwaal, maar met de zekerheid dat wij zouden genezen: sterven dat was voor de anderen ! Door vernokte darmen, een verhitheid — pleuris — dat in 't kwade keerde na de negende dag en gesprongen appendiciten. Dit laatste was het nieuwste snufje, ongeveer toen wij collegeplichtig werden.

Op het college was sterven nogal normaal : elk jaar een paar gevallen, meestal t.b.c. (toch heb ik eentje weten verongelukken : Maurits van Dycke, het hoofd geplet onder een vrachtwagen, anno 1924 — Poignietje schreef een gedicht voor het bidprentje —, de vliegende tering of de langzame, waarbij de patiënt 'uitleefde'.

In elke klas zaten er aangetaste jongelui. Geen kruid tegen gewassen, peneciline en streptomycine kwamen eerst twintig jaar later, na W.O. II. Sterven gebeurde bij voorkeur thuis, uitzonderlijk ter plekke op de ziekenkamer. Ziek zijn hoorde niet tot het reglement. Een intern was gezond. Werd hij ziek dan voltrok hij zijn ziekte binnen een soort van illegaliteit !

Het begon met 's ochtends te bed te blijven. Maurits of Achiël of Gaston, die bassen en potten kwamen leegmaken, stelden het onheil vast en waarschuwden de suf of de zusters of alletwee of geneen ! In het laatste geval, wachtte je tot de beddemaaksters opdaagden, dit in de loop van de voornoon. Die herstelden dan het euvel. Indien de patiënt — de schijnpatiënt — intussen niet, door de honger gepraamd, naar beneden was gedrenteld en genezen bleek. Dezulken waren de 'karotetrekken' en de politiek van het zwijgend voorbijgaan hoorde tot een van de doeltreffende truucjes van de subregenten — kortweg de suufs ! Maar de niet karotetrekker werd na verloop van tijd toch ontdekt en met zacht of hardheid aangepakt. De suuf was psycholoog genoeg om te weten wanneer hardheid geboden was. Wanneer hij zich toch vergiste, herstelde hij het kwaad door Zuster Madeleentje te waarschuwen. Die zuster Madeleine heb ik, geloof ik, zes of acht jaar aldaar weten ziekedienen. Het was een klein vriendelijk Zuster van Liefde : een rond omkapt gezicht vol hagelwitte tanden. Zorgzaam en vroom : ze leerde ons de praktijk der schietgebeden onder de wol. Haar zorgen bestonden uit een thermometer, boterhammen en warme melk. Ze had altijd een hulpje mee : een van de vele werkvrouwen die de voorraad meezeulden. Meezeulden tenminste bij griepedemies. Toen lagen er soms tientallen slachtoffers. Maar

nooit lang. Na een dagje of wat waren ze thuis of zaten ze hun laatste microben uit te blaffen in de klas of studiezaal. Dit waren evenwel uitzonderlijke toestanden. Ik wil het hebben over het gewone.

Ik was maar 'een flauwe puid' in mijn jeugd. Met alle gevolgen vandien op het college. Zowel bij makers als in het raderwerk van een goedlopend internaat in genoemde jaren. Dat raderwerk knarste wel af en toe, maar door de band liep het gesmeerd voort, van de ene vakantie naar de andere. Wat er tussen lag was lang en, naar mijn gevoelen thans, hard. Het internaatsleven was, gezien met onze ogen van nu, zoals ik zei : hard. Strakke tucht, weinig of geen comfort, zware klas- en studiebezigheden, omgang streng : bijna alles was verdacht of werd versleten voor weekheid. Weekheid stond vlakbij zondigheid. Onthechting, versterving, zelfmeesterschap waren de normen. Hieruit besloot het nuchtere syllogisme tot deugd of ondeugd. We werden, tegen heug en meug bijkans, tot deugdzaamheid opgevoed. Opgevoed is een genadige term : soms was het opvoeden opzweepen tot heldenmoed, totale gave, martelaarschap. Tegen zulke achtergrond gezien was een zwak lichaam een uitdaging van het regime ; voor wie het dragen moest een bestendige last. Laat ik er onmiddellijk aan toevoegen dat het bewustzijn hiervan maar vagelijk of niet aanwezig was.

Nu, voor zwakke lichamen bestonden de dokters. Ook toen. De hiërarchie van de lichaamsverzorging was ais volgt : de dokter, de moeder-overste en haar secundante, de ziekenkamer met de bijhorende zgn. 'infirmierie' en op de laagste sport van de ladder : de Econoom, die zich, zullen we straks nader vernemen, ongeroepen op de hoogste sport verhef.

De dokter ! Ik kende er twee : dr. De Monie en Van den Bulcke. De eerste was echt nog van de oude school. Het kon hem kennelijk geen sikkepit schelen dat die Bretonse dokter uit de vorige eeuw de stethoscoop had uitgevonden : hij deed het met zijn bloedeigen oren. 'Bon' zei hij, wanneer je bovenkieren uit waren, 'Bon' en hij legde zijn stoppelharig gezicht tegen je rug ! 'Bon' zei hij en je kwaal was gekend ! Met de nodige medicatie : 'Bon'. Mijn klasgenoot z.g. Frans Lecluyse (Scheutist geworden en gestorven !) kon het uitschateren als hij De Monie nadeed : 'Boeng' zei hij, 'Boeng' is nog ne keer weg ! En we genazen. Vanaf 1925-'26 was het dokter Van den Bulcke. Van hem is mij niets specifiek bijgebleven : hij was normaal en mee met zijn tijd. We kenden zijn zoontje, in het derde leerjaar geloof ik : een dik prettig baasje, dat thans — als stevige zestigjarige — Hoofdaalmoezenier is bij de strafinrichtingen van Justitie ! Wat uit een klein ventje groeien kan ! Zijn vader worde hierbij gedankt voor de kundige zorgen aan onze body's. Samen met dr. Van den Berghe (een van de vele Van den Berghes, nl. neus-, keel- en oorziekten, Ernest zijn Vader, één jaar voor mij) is hij fysisch een weldoener geweest : de eerste legde zo vaak voor mij 'een nieuwe tube', de tweede heeft (feb. 1930) door mijn kop open te kappen mijn leven gered (mastoïditis) ! Dat was uitzonderlijk ; gewoonlijk was dr. Van den Bulcke de huisarts. Hij heeft mij ontelbare keren (met de doelmatige zegen van surveillant J. Vereecke) de tram op en voor enkele dagen naar huis gestuurd. Tweemaal ben ik lange tijd met ziekteverlof geweest : december 1925 tot na pasen 1926 (voor begin van longtering) en van februari 1930 tot weer na de paasvakantie (met onderbreking tijdens de goede week) (genoemde mastoïditis). Doch dit valt buiten het raam van mijn verhaal. Ik moet hieraan toevoegen dat in deze omstandigheden overheidspersonen en leraren wel een heel vriendschappelijk ziekenbezoek kwamen brengen.

Moeder-Overste zwaaide de scepter over de infirmerie en over Zuster Madeleine, haar ondergeschikte. De infirmerie was een beperkt lokaaltje, in de kelderverdieping naast het kloosterslot, waar zij aan allen de lopende zorgen besteedde : oogdruppels, keelspoelingen, wonde-nazorg, enz., enz. Er stonden de kasten, met daarin de stroopjes en medicijnflessen (over de walgelijke zuivere-levertraanflessen kots ik geen woord !) en alle mogelijke pillen, die 's avonds na het eten werden toegediend of ingenomen. Het was telkens een soort stormloop, waar Moeder-Overste de tucht handhaafde en het getier poogde te dempen. Ze was een dappere en soms potige vrouw, die van aanpakken wist : ik herinner mij dat ze helemaal niet preuts was (voor die tijd !) om desnoods krachtdadig zetpillen op de juiste plek wist te deponeren. — Onder haar bevoegdheid werkte, zoals gezegd — Zuster Madeleentje !

Over dezer verschijning en zorgzaamheid zei ik al genoeg. Een vraag blijft : hoe verliep het feitelijk ziek liggen op de slaapzalen ? Dat was vrij zielig. Je lag er maar te liggen, lange dagen, lange nachten. „Lang, lang, lang, zijn de uren der nachten” (is dit vers van Verwey of Kloos ?). Gelukkig had je (doorgaans) koorts en was je slaapzuchtig en sliep je derhalve ook halve dagen aan een stuk. Maar van zodra de koorts afnam, nam de slapeloosheid ook toe en lag je te kijken en te luisteren. Luisteren overdag naar al de geruchten die je anders mee-maakte maar niet of ternauwernood hoorde : het stommelen van vele voeten naar en uit de klassen, over de ijzeren trappen ; het spel buiten en het onmisbare geschreeuw, het klokje van de hogere sectie dat de speeltijden besloot, de invallende stilte en de geluiden van de avond, de laatste speeltijd, de overrompeling van de slaapzalen, de lange nacht met het wekkerspel op Sint-Michiels-toren dat regelmatig zijn stalen deuntjes rammelde, de geruchten van je (koorts)-dromen en het ontwaken bij die harteloze ochtendbel, het gekletter van water in kommen en ...potten, geklop van sleutels, de gezamenlijke aftocht, de stilte weer en Frans Lecluyse die me toeriep : Ik lig er ook were ! Zo gingen nachten en dagen, soms dus met een buurmanspraatje en een uitstapje naar 't W.C. op de overloop. Daartoe schoten we gewoon onze 'pardessus' aan boven ons nachtgewaad en wandelden op onze sloffen derwaarts. Van nachtgewaad gesproken : pyjama's waren nog lang niet algemeen, liever was waren hoogst uitzonderlijk denk ik ; we droegen allemaal een tabbaard, wat ze te Kortrijk een 'slaapkerel' noemen. Deze hadden 's winters het voordeel dat je daar je verkleumde voeten in wond om op een koude slaapzaal in het koude bed te 'kruipen' en zodoende in een ommezien het nog eens warm kreeg. Het warm krijgen bekwam je op ijzige winterdagen maar door overdag hard te hollen bij het spel of door stiekem je schenen te gaan roosten (alweer illegaliteit) bij de klas- of studiekachel. Dus... je kwam getabbaard en geoverjast terug van de 'kaliep' of de 'juul' en ging weer onder de wol om het nonnetje af te wachten met de warme melk en lekkere boterhammen. Ziek zijn ter plekke was dus liggen wachten op een zalig einde ! Ik hecht geen mystieke betekenissen aan deze woorden.

Het zalig einde van het liggen werd steevast in de hand gewerkt door het ingrijpen van Econoom O. Hanssens in hoogsteigen persoon. Ik noemde hem in de hiërarchie der lichaamszorg de laatste, in feite was hij de hoofdarts van heel het klinische team. Dat kwam zo. Of liever : de juiste toedracht was als volgt.

Uit hoofde van zijn ambt — een oikoe-nomos is toch uiteraard 'de wet van huis en gezin' — behoorde tot zijn taak alles wat de stoffelijke aangelegenheden van volk en bouwwerken raakte, dus ook de gezondheid, tenminste onrechtstreeks.

Maar econoom Hanssens liet zich — uit plichtsbesef en naastenliefde — rechtstreeks in met onze lijfelijke welstand. „Elke zieke, leraar of leerling, kwam voor en binst en na het doktersconsult bij hem terecht”, schrijft J. Versele (**Eertijds**, juni 1975, blz. 46). Zulks geschiedde vooral na de beroerde overstrooming van het Klein Seminarie, 1-2 mei 1925. Na vierentwintig uren aanhoudende stortregens, was het de Mandel t \grave{e} gortig geworden en op 2 mei spuide hij door alle slok- en sluisgaten zijn bezoedeld regenwater in onze kelders! Wij naar huis en de econoom met de zorgen. Het verder verloop is gekend. De winter daarop ontstond er para-tyfus (een gezond mildwoord voor tyfus); er viel geloof ik een slachtoffer (ene Maes van Pittem) en veel zieken (sommigen hebben er hun krulhaar door verloren!) en sindsdien kreeg al wie van ver of bij verbonden was aan het seminarie eerst een zware inspuiting met, voor velen, onprettige maar voorbijgaande gevolgen en daarna, elk jaar, twee kuren te doorstaan van tweemaal drie pillen op de nuchtere maag na de mis, die voor de gelegenheid een half uurtje vroeger gevierd werd. De kuur was helemaal niet erg, ze veroorzaakte niets waarneembaars, maar in de econoom had die 'besmetting' wel angsten wakker geroepen, vrees ik, en de morele verplichting zelf in te grijpen om alle mogelijke gevolgen ervan in het vervolg te keren. Daartoe vond hij, met of zonder wetenschappelijke assistentie, het water uit, een soort water van zijn makelij, dat brak smaakte en koud was en in zijn ogen een onvervangbaar panacee tegen eventuele tyfus-microben.

De therapie hiermede geschiedde op de volgende manier: je lag ziek met koorts, de econoom stekte binnen, met een fles water: Drink dat uit, morgen kom ik kijken! De volgende dag kwam hij de lege fles halen. Wie ze uitdrank, 'waterde' flinker dan anders. Maar, zoals ik zei dit water was koud en smaakte erg brak: de smaak van gecementeerde keldermuren. Sommigen speelden komedie; het water moest tenslotte toch tot urine verkeren en daarom kozen ze de rechte weg: zonder omwegen de pot in! Niet alles ineens, een nazicht zou verraden, maar bij mondjesmaat ofwel een verre tocht ermee onder de overjas — je weet wel — rechtoe rechtaan naar 'juul'. Doch koorts verwekt dorst en daardoor was dat Vichywater, Célestins of wat ook op zijn econooms erg welkom. Medicijn is ook niet alles tegen de dorst!

Eens heb ik het volgende meegemaakt. Ik lag vrij ziek met griep en de anderen lagen ook al te bed. Komt in mijn kamertje binnen, zwevend op kousevoeten met zakken vol — destijds konden wij, priesters, in onze zakken een hele parochie verhuizen! — de econoom: een zwart hoedje boven een ooievaarsbek en twee flikkerglazen. Hij haalt twee toverflessen uit zijn kleren, een liter elk! Ze stonden er al. Hij: Uitdrinken tegen morgenuchtend! Ik: Tegen morgenuchtend! Ze zijn koud! Hij: Als ze te koud zijn steek ze in je bedde! En met dezelfde gang ging mijn beddek omhoog en lagen die koude loeders tegen mijn ribben, aan elke kant één. Toen de zwarte gedaante verdwenen was, zijn die flessen naar mijn voetenpolk verhuisd. In mijn gloeiende bed deden ze evenveel goed als kwaad. 's Ochtends was er éne leeg. De chef-alchemist was — zonderling genoeg — tevreden. En ik maar piezen-poos-gepozen: de knecht kon zijn ogen en handen niet geloven. Ik ben er niet aan gestorven en heb evenmin ooit tyfus gehad. Misschien lag het aan dit water niet!

Als we ziek waren in erge graad verhuisden we naar de ziekenkamer. Daar was de oppas uitmuntend. We betreurden altijd een te vroeg herstel: kost en warmte waren een weelde. Wanneer we weer op de sectie terugkeerden werd van onze

afwezigheid nauwelijks notitie genomen. Ergens hooguit een uitroep: Ge zijt daar were, karotetrekker. Op het internaat was weekheid onbestaande en ongeoorloofd. Het leven ging voort zijn ruwe gangen. „Mesjeu, j'ai été malade”. „Bien, à ta place”.

Als overgang van ziek naar gezond (vooral wanneer je in de ziekenzaal terecht was gekomen) mocht je dan enkele dagen naar de mis in de kleine kapel van de zusters: later (7 uur) en warmer (wel 18°). Meneer den Econoom las er de mis, ingetogen met een wonderlijke Latijnse klank. Zo wisten we meteen dat hij ook godvruchtig kon zijn. Zijn vele gaven waren ons verborgen. Die vernamen we pas na zijn vroege dood als deken te Poperinge (eind 1944); om zijn mildheid (in oorlog en vrede), gepaard aan zakelijk dienstbetoon werd hij op handen naar het graf gedragen. We keken vreemd op. God is wonder in zijn werken. Een Econoom ook.

Eenmaal toch heb ik een glimp van zijn verborgen persoon opgevangen. Het was in het begin van de grote vakantie 1931. Ik lag erg ziek ter ziekenzale met een heftige heropflakking van mijn mastoïditis anderhalf jaar vroeger. Meneer Hanssens kwam me regelmatig bezoeken en eenmaal mij tergen — zo voelde ik het aan: tergerij! Hij was met mijn uitslagen in filosofie niet tevree. Hij: Je moest méér halen! Ik: Ik versta het niet. Hij (grinnikend): Hoe, je verstaat dat niet? Ik (getergd en moe en brutaal): Verstond u het misschien? Hierop verdween de hele econoom neergehurkt achter een openslaande deurkast. Ik zag hem zitten schudden van het lachen. Dan verrees en verscheen hij weer, met uitgestreken 'berdelen' gezicht. Tot later, zei hij! (Af).

Het ziet er naar uit dat ziek zijn op het college toenmaals een tweestrijd was niet tussen witte en rode bloedcellen maar tussen een econoom en een patiënt! Zo'n voorstelling van zaken is op zijn minst iets eenzijdig. Ook ten opzichte van zijn beleid. Hij kon ook inschikkelijk zijn voor die marginalen met een zwak lichaam. Na mijn maandenlange afwezigheid, 1925-'26, bezorgde hij mij melk na elke maaltijd: overvoeding heette dat. Een knecht bracht mij viermaal daags een (niet erg zindelijk, maar toch) vol kannetje melk (eenmaal was het riestemelk: de geneugten der kalveren!) en dit een half jaar lang of meer, en gratis. Zo werd ik vet op de kosten van elektrisch gemolken koeien (van de eerste uit ons gewest!). En bleef een tijd gezond.

Ik genoot nog andere voorrechten. Vlak voor mijn puberteit slaapwandelde ik af en toe: angstdromen met uitstapjes in de ruimte. Frans Lecluyse bracht me telkens veilig in mijn slaapcel (een donkere lelijke hoek). Totdat het al te bar werd en surveillant X mij eens een nacht in zijn eigen bed stopte (zelf vermoedelijk op zijn sofa heeft geslapen) en mij de volgende dag een kamertje bezorgde onder de belvédère, dat 's avonds radicaal op slot ging. Ik heb er ongeveer vijf jaar gelogeed! Een buitenkans. Je zou voor minder wat gaan wandelen in de maneschijn! Wèl heeft een zekere illegaliteit zijn eigen charmes...

Zoals doodgaan b.v. Het sterven van een medeleerling was iets waaraan we gewend waren: elk jaar één of een paar gevallen. Was het een Roeselaarse jongen dan was de aanwezigheid grootschaals, met fanfare en dodenmars. Voor niet stadsgenoten ging alleen de klas, zonder muziek. Naderhand was er een nadienst voor familie en de hele school (de oude humaniora volgens aloude traditie). Namen als J. Allewaert, G. De Leu heugen me. Uit de eigen klas begroeven wij twee Lichterveldenaars; twee Jozefs die voortijdig onze school

ruilden voor een andere stierven binnen diezelfde zes jaar humaniora : Jozef De Combele (Torhout) en Jozef De Ketelaere (Heist) : jongens allemaal waarmee nauwe vriendschapsbanden bestonden. Het raakte ons best maar, in de regel, niet zo heel diep noch blijvend. Sterven was gewoon ook op jongere leeftijd. Twee (of drie) vergat ik er nog : Maurits van Steenkiste, Lucien Ghesquiere (en Vervaecke van Aarsele ?), zes of zeven jongens dus binnen die zes jaar. En onze laureaat O. Fraeye in 1932 ! Als we deze feiten nu, van zo ver in de tijd bekijken : een wereld vol doden en nochtans overbevolkt ! Maar medeleeringen en leraars meest allen weg en voorbij !

Op de uitvaarten in de stad blies de fanfare eeuwig dezelfde deuntjes. We marcheerden mee in de maat en vergaten soms droevig te zijn : het raakte ons dikwijls zo weinig ('t nijpt maar als 't (eigen) vel afgaat !) en het sterven werd — terecht — zo bovennatuurlijk bekeken. Het werd ons van jongsaf ook leerstellig diep ingeprent : sterven is 't leven erven ! Brutaler gezegd : Hoe eer kapot / hoe eer bij God ! We geloofden sterk en doen tot heden ons best om te geloven wat we belijden. En de fanfare dreunde maar haar marsen (een van de twee was de befaamde treurmars van Chopin, geloof ik). Vindingrijke jongens maakten er een — oneerbiedige — grol van : Hij ga vandage geen commissies nie meer doen ! Met zijn klee velootje, met zijn klee velootje ! Eindeloos herhaald...

Hoe kon ik anders dan meesmuilen, wanneer we, vorige herfst (1982), Leonid Bresnev zagen en hoorden begraven, terwijl uren naeen de sovjet-muzikanten stilstaande eindeloos marcheerden op de wijze van : Hij gaat vandage geen commissies niet meer doen ! En hem dan zagen ter aardē besteld worden (terwijl de muziek voortfanfaarde) als Grootvorst ter mollenfeeste (nietwaar Antoon de Roovere ?), als aardworm der aardwormen... wat we allemaal zijn ! Hoe kun je anders dan meesmuilen ?

Ziek zijn en doodgaan in het college hoorde tot het collegeleven, maar gebeurde marginaal. Zoals nog een beetje overal. We ervoeren het destijds niet als een fatum of een doem, maar als een noodzakelijk toevoegsel in de rand van het godgewijde leven ; marginaal dus en in het raam van een opvoedingssysteem : illegaal. Het rijk der hemelen was voor de geweldigen. Geweld impliceert sterkte. Sommigen hoorden niet bij die sterken. Ze moesten zich troosten met de gedachte uit Gezelles **Boodschap van de Vogels** (1854) (in **Dichtoefeningen**). Want daar luidde de oorspronkelijke titel : **Sterven is onsterfelykheid !** Ik heb de oorspronkelijke υ (upsilon) opzettelijk bewaard (de hemel sta de zetter bij !) om de sfeer van de oude dingen heel even te onderstrepen.

Want nu is alles anders.

K. de Busschere
ret. 1938

Hoe oud is het souper champêtre?

In de jongste afleveringen van „Eertijds” heerst een levendige belangstelling voor de Superiorsfeesten waarmede, jarenlang, het schooljaar in het Klein Seminarie besloten werd. (Zie jg. 13, 1, blz. 42-43 ; 2, blz. 56 ; jg. 14, 2, blz. 69-70 ; jg. 15, 1, blz. 20-25). Ieder oudleerling weet waarover het gaat : een soort feestelijke driedaagse, een origineel mengsel van ernst en luim met de „vlaamse kermis” op de speelplaats van het Groot Internaat, Plechtige Mis met méérstemmig gezang, ontvangst in de feestzaal, het zgn. „souper champêtre” op de speelplaats van het Vrij Landbouwinstituut, het vuurwerk „in de hovingen van het Seminarie” naar de geliefkoosde uitdrukking van Superior Duforret en, tenslotte, de Plechtige Prijsuitdeling in de feestzaal, het uur der waarheid, in de naoorlogse jaren elk jaar voorgezeten door de magere schrale asceet-bisschop Mgr. Henri Lamiroy, in paarse toog gehuld. „Het schooljaar eindigde in de beste stemming met het traditioneel feest van de Superior, dat alle oudleerlingen als een onvergetelijke herinnering mededragen”, aldus Superior Duforret (Zie : Palmares 1951, blz. 237) en ieder oudleerling zal dit beamen.

De Superiorsfeesten in de na-oorlogse jaren, generatie waartoe ik behoor, zijn uniek en onvergetelijk geweest. Wie herinnert zich niet het optreden, tijdens het souper champêtre, in juli 1946 en juli 1947, van de filosofiestudent de Torhoutenaar Joris Spaans ! Onvergetelijk. In 1946 trad deze begaafde toneelspeler op met een soort huldebrief aan „meneer de SOE-perior” waarin Superior Vervenne op subtiële wijze eigenlijk grondig in zijn hemd werd gezet. De anders streng uitzierende Superior („hij had geen prettig voorkomen maar wist veel te voorkomen” lees ik in zijn lijkrede, april 1972, auctore Eugène Laridon) zat er monkelend bij, rustig pijprokend, alles in dank (?) aanvaardend. In juli 1947 trad Spaans tot viermaal toe op en, in het programma van de avond, werd zijn optreden aangeduid met een „Ha”, tweede optreden „Ha, ha”, enz. Toen was het ook dat er een wiel afliep van een erg bouwvallige kar, een soort overdekte huifkar waarin hij had plaatsgenomen. In juli 1948 (of was het juli 1949 ?) werd het souper champêtre letterlijk uitgeregend en moest iedereen, ijlings, de wijk nemen naar de feestzaal. De charme was er toen wel wat af. Bijzonder leuk waren ook de karikatuurtekeningen van sommige priesterleraars (toen nog vrij talrijk), ontworpen door de leerlingen van de Poësisklas belast met de organisatie der „vlaamse kermis” op de speelplaats van het Groot Internaat. Op deze kermis waren deze tekeningen voor het eerst te zien aangebracht ter hoogte van het klaslokaal waar de priester-leraar in kwestie les gaf of titularis was. Sommige tekeningen waren onbetaalbaar raak met toespelingen op sommige klerikale hebbeligheden. Helaas, sommige tekeningen sneuvelden onder de hakbijl van de censuur. Ik zie nog de plechtstatige Superior Duforret, die steeds bijna processiegewijs vooruitschreed, gevolgd door de stoet priester-leraars, de koer van het Internaat betreden om de kermis te openen en de tekeningen in ogenschouw te nemen, van de ene naar de andere, precies als de kruiswegstaties. Pikturale „dialoog” tussen leerlingen en leraars in een tijd dat er tussen beide groepen een clausuur bestond, gelukkig sindsdien neergehaald.

Ik zou nu verder kunnen gaan met mijn detailrijk verhaal over deze na-oorlogse Superiorsfeesten, wellicht stof voor een latere bijdrage, maar in de hoofding van dit opstel stelde ik een vraag: hoe oud is dit souper champêtre, dit rustiek avondmaal (stuntelige vertaling wellicht, grif toegegeven), dit avondmaal, communautaire, met alle inwoners van het Klein Seminarie, op de speelplaats van „de Landbouw”, tafels geschikt in een reusachtig vierkant, witte dwalen op de tafels waar het hoogste collegegezag omringd door de vele zwarte soutanezuilen, korte en lange, plaats nam. Wellicht zal de lezer antwoorden: zeker een oude traditie in het Klein Seminarie aangezien het reeds bestond ten tijde van Albrecht Rodenbach. Wij weten inderdaad dat, einde juli 1875, het souper champêtre ont-aardde in incidenten, de woede uitlokkend van de reeds van karakter erg koleriek ingestelde toenmalige Superior Henri Delbar. Het verhaal van wat men is gaan noemen de „Groote Stooringe” (eigenlijk in het Klein Seminarie een bescheiden incident vergeleken met wat er toen gebeurde in andere westvlaamse onderwijsinstellingen, bv. Kortrijk) is voldoende gekend en bekend, beschreven van a tot z.

In het speuren naar een mogelijk antwoord op hogergenoemde vraag, wil ik een nieuw gegeven aanbrengen. Op Quatertemperzaterdag van Pinksteren, 10 juni 1854, werden in de kathedraal te Brugge door Mgr. Malou twee jonge diakens, voorheen reeds benoemd aan het Klein Seminarie, tot priester gewijd: Guido Gezelle uit Brugge en Viktor Huys uit Geluwe. Superior Faict woonde deze plechtigheid bij. In de avond van deze dag schreef de ekonoom, Félix-Achiel-Laurent Béthune (1824-1909), te Roeselare gebleven, een brief aan zijn vader te Kortrijk. In deze (bewaard gebleven) brief handelt de ekonoom eerst over een stel aangelegenheden van familiale aard, natuurlijk in de taal van Molière zoals steeds, en dan vervolgt hij, ik copieer letterlijk: „Je vous dirai, Très cher Père, que demain nous célébrons la fête de Notre Supérieur. Dîner avec tous les élèves. Le lundi, dîner particulier pour les prêtres de la ville; après-midi promenade à la perche et, au retour, souper des 300 élèves en plein air. Jeudi première Messe de nos néomistes d'aujourd'hui, dîner offert à leur famille. Mardi suivant, Première Communion et Confirmation, visite de Monseigneur, Fête de St. Louis de Gonsague et adoration perpétuelle du Très S. Sacrement”.

Dit brieffragment leert ons heel wat. Superior Faict werd dus „gevierd” op zondag 11 juni 1854. In de namiddag van maandag 12 juni gaan de leerlingen op wandel naar de schutterswip (wáár precies kon ik niet achterhalen, de zgn. „Warande” werd pas in 1865 gebouwd) en, 's avonds, heeft er dus een avondmaal plaats in openlucht. Donderdag 15 juni dragen de beide nieuwgewijde priesters Gezelle en Huys een Eremis op in aanwezigheid van hun familie. De klassieke Gezellebiografen (Caesar Gezelle, Aloys Walgrave, Frank Baur) hebben deze laatste gebeurtenis, bij gebrek aan onderzoek, nooit precies kunnen dateren. Een vraag: werd het gebruik van dit „souper en plein air” ingeluid naar aanleiding van het Superiorsfeest 1854, in de dagen dus van Gezelles priesterwijding en eremis? Misschien. Toch komt het mij voor dat, indien het een totaal nieuw gebruik was in 1854, ekonoom Béthune, overeenkomstig zijn briefstijl, wat verklarende uitleg zou verschaft hebben aan zijn vader, de Kortrijkse edelman Baron Félix-Antoine Béthune, uitzonderlijk weldoener van het Klein Seminarie, instelling dien hij van heel nabij volgde. Kwam het gebruik misschien in zwang bij de aanvang van het superioraat Faict, de joviale, vaderlijke rondborstige superior Faict (die men „Papa Faict” noemde) die sterk de klemtoon legde op het communautaire, het familiale, het huiselijke? Dat brengt ons dan tot het

jaar 1849, jaar van ingrijpende wijzigingen in het Klein Seminarie als gevolg van het aantreden, te Brugge, van een nieuwe bisschop, de Ieperse aristokraat Mgr. Malou. Het Superiorsfeest van 1854 werd met enkele weken geanticipeerd. Het schooljaar eindigde, zoals gebruikelijk, pas op woensdag 16 augustus 1854 met de Plechtige Prijsuitdeling voorgezeten, zoals steeds, door bisschop Malou, van Brugge, die evenwel die dag een hoge gast meebracht: de Italiaan (° Turijn, 20 september 1811) Mgr. Mattheus Eustachius Gonella, titelvoerend aartsbisschop van Neocesarea, sinds mei 1850 pauselijk gezant in België. Aan deze hoge bezoeker werd door de leerlingen, naast het zangstuk „Jozef en zijn broeders”, een in het Frans gestelde „Dithyrambe” aangeboden, zeer vermoedelijk het werk van de knappe retoricaleraar Bruno Van Hove, een 4 bladzijden tellend druksel verzorgd door de Roeselaarse drukker Stock-Werbrouck. Uit dit huldestuk licht ik een passus, een bijzonder lief compliment voor bisschop Malou en zijn verhouding tot „zijn” Klein Seminarie, nogal crème-fraîche-achtige rijmelarij uit lang vervlogen dagen...

„Parfois de saints Prélats, des plus lointains parages
Dans Bruges accourus, vont offrir leurs hommages
d'Estime et de respect à l'éminent Prélat
Dont au loin le renom brille avec tant d'éclat.
Et lui, qui toujours songe à la chère jeunesse,
Objet de tous ses soins, de toute sa tendresse,
Il dit à l'étranger: venez voir mon Roulers,
Venez voir mes enfants, mes trésors les plus chers!”

A. Demeulemeester,
ret. 1952

KERSTCONCERT IN DE KERK VAN HET KLEIN SEMINARIE

Dinsdag 27 december 1983, te 20 u.

**ANTONIO VIVALDI: GLORIA voor solisten, koor en orkest
VOKALE EN INSTRUMENTALE KERSTMUZIEK**

**Uitvoerders: Het Jongenskoor COLLIEMANDO,
Het St.-Michielskoor,
Het Westvlaams Studentenkamerorkest,
onder de leiding van Guy Vermandere.**

Boeken die bekijken

Het is onze bedoeling in elk nummer van „Eertijds ” boeken toe te lichten die iets met ons collegeleven nu of in het verleden te maken hebben : dat kunnen zowel boeken zijn **over** als boeken **van** oud-leerlingen. We vragen dan ook de lezers zelf ons op de hoogte te brengen van deze publicaties. Zo kan ook deze nieuwe rubiek een service temeer zijn voor oud-leerlingen tot interesse van velen !

E.P. Pierre VUYLSTEKE C.S.S.R.

1878 - 1947

De oceaan is zijn graf

Gehuldigd te Lo op 29 mei 1983

De foto kwam me bekend voor : de typische blik en de vreemde baard.

Op zoek naar deze inprenting belandde ik even in de verbindingsgang die het hoofgebouw van het college met de koer van de Latijnse verbindt. Ik heb er

alle foto's overlopen doch vond er pater Vuylsteke niet terug. Het beeld dat ik mogelijk in de jaren 1965-'66 heb opgenomen is daar misschien niet eens terug te vinden.

Pater Vuylsteke heb ik ontdekt in een regionaal artikel van een dagblad onder de titel : „De boom van Lo ”.

Hij was achttien jaar toen hij op het Klein Seminarie kwam te Roeselare in 1896. Zes jaar later werd hij priester gewijd te Brugge. Vier jaar verder, het was toen 1906, kwam hij als Redemptorist aan in „Belgisch Kongo ”.

Het missiewerk waarvoor hijzelf gekozen had was menselijk : hij sprak met zijn mensen en bracht hen ontwikkeling in hun taal. Hij studeerde tropische geneeskunde om hen te genezen.

Zijn werkterrein situeerde zich in de missieposten van Tumba en Mangembo, waar hij in beide overste werd.

1908 : ... „Ik had een manneke van 12 jaar gedoopt en de volgende morgen komt hij weenend zeggen dat zij zijn vrouw zullen afnemen en dat hij reeds tweemaal 5 frank heeft betaald. Bij de ondervraging blijkt het dat zijn vrouw (?) twee jaar oud is... Aan de knaap was gezegd dat hij het meisje niet zou krijgen omdat hij gedoopt was... ”

1937 : ... „Hier is het anders, catechismus leren, „mooschen ” met de electriek, zieken bezoeken, koffie doen plukken, zeep maken, brieven schrijven, wonden verbinden, dopen, nu en dan een uitstapje in de brousse, doden begraven en rekeningen maken met de zekerheid altijd tekort te hebben, op zoek gaan naar een beetje eten : ik leef hier als de mussen, met op te rapen wat ik tegen kom en zaaien naar de zak ” ...

De levensloop van Pater Vuylsteke, geïllustreerd met teksten uit authentieke documenten kunt u volledig lezen in een brochure die verscheen ter gelegenheid van de inhuldiging van een gedenkplaat te Lo op 29 mei 1983. Deze brochure kan verkregen worden bij een familielid, de Heer J.M. Bertelee-Vuylsteke, Schaapsdreef 7 te 8500 Kortrijk, door overschrijving van 120 BF. op rek. 000-0527468-79.

Zaterdag 18 januari 1947, 6.30 u. : „... Daarna werd het stoffelijk overschot bedekt met een Belgische vlag, naar het achterdek gedragen door 4 matrozen, het schip werd stilgelegd en op bevel van de kapitein gleed het lichaam in zee... ”

J. Brusselaers
Mod. '66

Een Leraar op rust

J. Bataillie

Op 1 september 1983 ging de heer Joseph Bataillie op rust.

Joseph begon als onderwijzer in de Spanjeschool te Roeselare en kwam op 14 september 1954 als tekenleraar in de lagere cyclus. Later gaf hij les in de hogere cyclus van de Humaniora en in de Landbouwschool. Ontelbaar zijn de leerlingen die onder zijn kundige leiding hun tekenvaardigheid hebben bijgewerkt. De associatie tekenen op het college en de heer J. Bataillie was volledig. Eertijds dankt in naam van die ontelbaren Joseph Bataillie en wenst hem nog vele jaren toe.

Kerstconcert: dinsdag 27 december 1983

Wie de laatste jaren de kerstconcerten van het jongenskoor Colliemando regelmatig volgt, zal vaststellen dat er in de programmatie een sterke afwisseling steekt. Het éne jaar werd gemusiceerd samen met Orffinstrumenten, het andere jaar werden er renaissance-trombonen bijgehaald, een andere keer was het een symfonisch orkest. Dit betekende ook afwisseling in de keuze van de kerstmuziek: volkse liederen, motetten of kantates uit de barok.

Toch is er in die afwisseling een bepaald typeprogramma dat regelmatig terugkeert, blijkbaar het voorkeurprogramma zowel van de uitvoerders als van het publiek. Het is het programma met de barokke kantates, waarbij vokale en instrumentale solisten en een klassiek orkest worden ingeschakeld. Men zal zich de uitvoering herinneren van de kantates van Telemann, Hammerschmidt en Michael Haydn in 1975, van de Missa in honorem Sancti Johannis van Joseph Haydn in 1980. Kerstconcerten die telkens een grote toeloop en een overweldigend succes kenden.

Dit jaar wordt naar deze waardevolle formule teruggegrepen. Het programma vermeldt namelijk de uitvoering van het schitterende werk van Antonio Vivaldi: Gloria.

Vivaldi's Gloria is wellicht zijn meest gezongen vokale werk. Er bestaan verschillende uitvoeringen van op plaat. Een 20 jaar geleden werd het in Roeselare uitgevoerd door de Kon. Mandelgalm met het Westvlaams Orkest. Colliemando leerde het werk kennen toen enkele jonge zangers deelnamen aan een koorwerk in Loughborough in Engeland, waar ze het mochten meezingen onder de leiding van de Amerikaan Paul Brandvick.

Op het kerstconcert van 27 december a.s. in het Klein Seminarie zal ditzelfde werk uitgevoerd worden door het jongenskoor Colliemando met het Sint-Michielskoor, samen met het Westvlaams Studentenkamerorkest. Guy Vermandere, dirigent van het orkest zal de uitvoering leiden. Guy Vermandere, die trouwens ook de vaste dirigent is van het koor van de Muntshouwborg en van de Kon. Mandelgalm, zal ook de twee vrouwelijke solisten aanduiden die de mooie aria's moeten uitvoeren. Met datzelfde gezelschap zullen ook nog enkele andere, kleine werken gebracht worden. De beide koren zingen eveneens enkele a-capella kerstliederen.

Het wordt dus opnieuw een avond van hoogstaande muziek in een kerk, die zoals ieder jaar prachtig in kerststijl versierd zal worden.

Toine

Als het winterde, droeg hij zwarte rubberen overschoenen en daar keken wij naar. Omdat het overjaars was, iets waarmee niet alleen de rekels van onze leeftijd maar ook de grote mensen van toen nog maar weinig voor de dag kwamen ? Of omdat er een zekere, al even overjaarse zuinigheid op het schoeisel uit sprak ? Of intrigeerden die overschoenen ons omdat wij, die pirouettes maakten op het ijs, er de aarzelingen in zagen van de oudere man, die zich op winterse wegen een vastere tred zocht te verzekeren ? Hij helde lichtjes voorover terwijl hij stapte. Tegen de muur aan gleed traag maar vastberaden zijn grijze figuur voorbij. De drukte op de speelplaats beroerde hem niet ; wat kon hem dat jongensgedoe nog deren ? Hij keek afwezig vóór zich uit, alsof hij moederziel alleen tussen de stammen van een bosdreef ging. En steevast hing dat vies peukje tussen zijn lippen, het uitgedoofd restantje van een zelf gerolde sigaret. Maar onder zijn deukhoed golfde sierlijk en fier zijn grote artiestenkop uit. Een verschijning die, inderdaad, haar gelijke niet had.

Vanaf de vierde latijnse werd hij een half uurtje per week op ons losgelaten. Ja, zó ongeveer moest het door onze onderwijsmakers wel ervaren worden, want waarom anders werd hij daarbij door een andere leraar - de klastitularis gewoonlijk - geëskorteerd die hem voor de duur van zijn klassikaal optreden moest gadeslaan ? Ik huiver van het affront dat zijn superieuren hem aldus aandeden. Maar ik zie, gelukkig, ook nog de gegeneerde blik van de titularis die deze maatregel ten uitvoer moest brengen, en diens goedschikse glimlach bij de onorthodoxieën die van achter de lessenaar royaal over ons uitgegoten werden. Wij, van onze kant, namen aan zijn afwijkende pedagogie geen aanstoot. We vonden integendeel dat juist hij ons op de goede manier wist aan te pakken. Hij sprak vrijuit over kwesties die ons direkt aanbelangden. Wie van ons herinnert zich niet hoe hij elk jaar opnieuw, op de duur dus voorspelbaar, de sleutels van zijn wagen uit zijn zak opdiepte, en ons vóórzegde wat hij zijn zoon gezegd had toen die achttien jaar geworden was : « Hier, kerel, die sleutels zijn voor u. Maar één keer dronken achter het stuur of met vrouwvolk in de auto, en het is voor goed gedaan ! » Dat was taal die ons aansprak. En we luisterden naar hem. Niet zo zeer naar de voordrachtskunstenaar die ons een goede uitspraak van het Nederlands diende bij te brengen, doch naar de oudere voorganger die op de golfengte van zijn jonge toehoorders zat. Dat hij daarbij ook om de haverklap en zonder veel ommezien een heilig huisje deed wankelen, kon zijn populariteit alleen maar doen toenemen. En voor het geval wij dan óók eens amok durfden maken, ging hij daar met zijn eigen wapens tegen te keer : « Moe j'een oender joenen ienktepot eën, meschien ? »

Of hij vertelde ons van zijn boeiende ervaringen met tal van literaire personaliteiten : Streuvels, Verschaeve, Moens en konsoorten. Zelfs de paus van Rome liet hij vóór ons defileren : « Hij stond op zijn benen te trillen toen hij mijn stem door het Vatikaan hoorde galmen ! » Toine. Dát was Toine, ten voeten uit. Hij had een ondankbare taak, maar hij had een dankbaar publiek. We verwachtten hem iedere week, een beetje zoals het kind dat Sinterklaas verwacht ; zoals het lief bijna, dat het lief verwacht.

Het was in de vierde, denk ik, dat één van die sprankelende halfuurtjes weer eens véél te snel voorbij was en ik hem door de deuropening achterna riep dat hij te vroeg had opgehouden. Resoluut keerde hij op zijn stappen terug. Toen hij opnieuw tussen de deurstijlen stond, moet een mooie bos mij wel klakeloos verraden hebben. Hij staarde me sterlings in de ogen. Een situatie waarin we hem nimmer voordien gezien hadden en waarin géén van ons dus wist hoe hij zou reageren. Ik stakte wel niet van de schrik, maar de resonantie van die « ienktepot » en zo, belette me toch om de toekomst erg vertrouwvol tegemoet te zien. En zie, hij kwam pal vóór mij staan, keek me volstrekt emotioneel aan en zei toen op eenzelfde emotionele toon, met de vinger wijzend : « Gij ? », aarzelde hij eventjes, « gij zult later nog minister worden. » Met gejoel en geraas deden we hem daarop uitgeleide. De zaak bleek daarmee echter nog niet afgehandeld. Bedaard als altijd stapte hij de klas uit, maar nog net vóór hij goed uit ons vizier moest verdwijnen, keerde hij zich opnieuw om. En alsof het compromis pas dan bezegeld werd, bezwoor hij mij vanuit de verte : « Zorg dan tenminste voor een goed pensioen voor mij ! »

Ik heb hem voor de laatste keer ontmoet in Leuven, toen we hem in ons club-café op de Oude Markt eens voor een voordrachtavond ten tonele voerden. Het centrum zelf van onze bacchanalen werd aldus de scène voor een sussend cultureel pendant ervan ; daar hadden wij maar weinig moeite mee. Het café was letterlijk tot in de nok gevuld. We verdrongen elkaar op de lange bank die aan de muur was vastgehecht, op stoelen, krukken en tafels die naast en op elkaar gestapeld waren, tot tussen de lampions die boven het lange buffet hingen, Hijzelf stond helemaal achteraan in dat smalle café, tussen flipper en tapkast, en met zijn rug naar een deur gekeerd die hem nog net niét in het urinoir liet drukken. Zo zie je maar weer : het waren maar dunne beschotten die natuur en cultuur in het studentenleven uiteen hielden. Toine stoorde zich daar overigens niet aan ; of hij liet dit althans niet merken. Dat hij in die penibele positie maar weinig plaats had om te gestikuleren, hinderde hem al evenmin ; hij sprong zuinig om met zijn gebaren. Langzaam kwam hij op dreef, tastte een tijdje zijn publiek af. En dan begon hij, als een meester-organist, zijn registers één voor één open te trekken. Hij deed het, en hij deed het weergaloos. Ik zie hem daar zó vóór mijn ogen staan. De blaaskapelle zelf die Van Ostaijen's Boerencharleston ten beste gaf, ronkend als een tuba, spetterend als een piston. De clown ook die in dit circus tot leven kwam, wenend en lachend in éénzelfde pose. En bovenal - hoe kan ik ooit dat gezicht nog vergeten - het Verdriet zelf dat tot ons kwam wanneer hij schrijnend de weerbarstige ziel van Boer Wortel liet breken bij de dood van diens oogappel, de dood van « Ons Polleken ». Hij schreide, zoals Boer Wortel dat deed : droog, een beetje schurend. Toen is de stilte blijven hangen, lang blijven hangen, in dat overvol café. Tot eindelijk zijn verkrampte blik ontspande, en het losbrekend applaus het gewijde moment ont-wijdde. Mijn laatste ontmoeting met hem, mijn allerschoonste beeld van hem.

Lieven Vandekerckhove
ret. 1965

Collegesnipperingen

Op onze poging om de lijst „De leraars van weleer ” te vervolledigen kregen we nog enkele reacties tot aanvulling. Diegene die houden van perfectie, kunnen even het vorig nummer van Eertijds ter hand nemen en aanvullen.

Van E.H. Marcel Dewulf, pastoor te Oostvleteren, ontvingen we een schrijven nopens zijn oom E.H. Aloïs Dewulf, geboren te Lotenhulle op 21 april 1882 en professor aan het Klein Seminarie vanaf 1907 tot 1921. Hij doceert er Duits en Engels, wellicht in de handelsafdeling. Tijdens de eerste wereldoorlog gaf hij les aan studenten in het college van paters te Ingelmunster, waar hij woonachtig was (sic). Zijn studeer- en slaapkamer in Roeselare waren uitgebrand. In januari 1922 werd hij onderpastoor te Wervik. Vervolgens was hij pastoor te Lombard-sijde (1934-'39) en te Oostvleteren (1939-'58). E.H. Aloïs Dewulf stierf te Ingelmunster op 12.05.1961.

Een tweede reactie kwam van Lieven Vandekerckhove die zoals hij schrijft ook zijn steuntje wil bijdragen ter vervollediging van die lijst. Lieven schrijft verder : „Ik zocht vruchteloos de naam van een figuur aan wie ik een bijzondere herinnering bewaar. Blijkbaar heeft zijn kort verblijf op het college hem in de vergetelheid doen belanden. Ik heb hem gekend als kersvers onderwijzer en hij is — als ik me niet vergis — maar één jaar in functie geweest, en wel als 'meester' van het derde leerjaar tijdens het schooljaar 1954-'55. Ik meen dat hij van Ieper was (of het Ieperse) en dat hij Taillieu heette. Maar méér dan dat herinner ik me aan zakelijke gegevens niet. Mijn visuele voorstelling van hem is zeer levendig, doch daar ben jij niet veel mee opgeschoten, nietwaar ? ” Totdaar dit schrijven.

Dankzij de speurzin van het schoolhoofd Frans Vannieuwenhuysse konden we het volgende erbij vernemen. De persoon in kwestie is Roland Taillieu en was in de Zuidstraat 33 van 05.05.1954 tot 14.07.1954 en van 06.09.1954 tot 14.07.1955. En Roland woonde toen in Geluvelde, Dorp 40. En Frans denkt dat hij nu schoolhoofd is in Geluvelde.

Van E.H. Leopold Grymonprez ontvingen we ook enkele aanvullingen die, zoals hij zelf zegt, hij inderhaast heeft opgetekend. Ziehier de gegevens.

— Leopold Grymonprez, 1923-1935,

— Jozef Decadt, 1922-1932, voorbereidend internaat,

— Gabriël Demeester, 1914-1918,

— Gaston Deweer, 1924 - 1928, wiskunde in handel en landbouw,

en hij vermeldt ook Aloïs Dewulf, 1ste handel, over wie we het zoëven hadden.

Een vierde aanvulling is zeer zakelijk. Na de naam van E.H. Vanden Bulcke André kan U noteren : E.H. Van den Bulcke Herman, wijsbegeerte, 1952.

Dank aan de schrijvers voor die informatie. Bovendien vermoed ik dat we van Lieven wellicht nog eens een schrijven mogen ontvangen over die „Taillieu” vermits naar zijn zeggen de visuele voorstelling van die „meester” nog zeer levendig is.

* * *

En na aan het verleden zijn rechten te hebben gegeven, schakelen we over naar het heden. Kent U de nieuwe nationale (ja, wel nationale) Milac-aalmoezenier ? De opvolger van de alomgekende Sooi, Frans Willems ? Inderdaad, het is een Roeselarenaar en bovendien oud-leerling van ons instituut, nl. E.H. André Decock. André verliet de 6de Latijn-Wiskunde in 1970, trok naar het Bisdome en na zijn priesterwijding werd hij benoemd aan de technische school te Oostende, waar hij zes jaar jonge mensen heeft geleid en bezielde. Proficiat André en good luck in het hoofdkwartier van Milac te Brussel. Moge je vruchtbaar Milacwerk verrichten.

* * *

Waarschijnlijk hebben velen onder onze lezers interesse voor het leerlingenaantal in ons instituut.

Wel, op 1 oktober II. — een belangrijke datum voor het leerlingenbestand — telde de oude en moderne humaniora 974 leerlingen. Een zeer groot aantal, alhoewel ooit nog het 1000-tal werd overschreden. Wellicht mogen we even vergelijken met een ander instituut. Het beroemde Sint-Barbara van Gent telt 690 leerlingen in zijn humaniora.

Hieronder geven we even een totaal overzicht hoe onze leerlingen over de verschillende afdelingen verdeeld zijn.

CIJFERTABEL

Klas	Aantal	Int.	Tot.	Klas	Aantal	Int.	Tot.
1LA	24	7		1MA	28	4	
1LB	26	8		1MB	29	6	
1LC	26	—		1MC	29	6	
1LD	26	—	102	1MD	28	6	114
				2MA	30	3	
2LG	20	2		2MB	30	5	
2LWIA	25	4		2MC	29	4	
2LWIB	25	4	70	2MD	18	5	
				2ME	11	1	118

				3MA	25	3	
3LG	16	5		3MB	25	5	
3LWIA	11	3		3MC	25	3	
3LWIB	30	—	57	3MD	15	3	
				3ME	10	1	100
4LG	23	2		4WA	29	5	
4LWI	26	—		4WB1	25	5	
4LWE	13	—	62	4WB2	24	7	
				4EC	22	3	100
5LG	15	—		5WA	14	4	
5LWI	14	1		5WB1	11	1	
5LWE	13	2	42	5WB2	26	3	
				5EC	20	2	71
6LG	15	—		6WA	21	4	
6LWI	9	1		6WB1	17	5	
6LWE	19	2	43	6WB2	27	—	
				6EC1	15	2	
				6EC2	15	—	95

Sectie	Internaat	:	137	1stes	:	216
	Lager Moderne	:	192	2des	:	188
	3de Moderne	:	85	3des	:	157
	4des	:	140	4des	:	162
	5des	:	100	5des	:	113
	6des	:	124	6des	:	138
	Lager Latijn	:	196			

Totaal	Latijnse	:	376	Totaal	Lagere Cyclus	:	561
	Moderne	:	598		Hogere Cyclus	:	413

ALGEMEEN TOTAAL : 974.

* * *

Op woensdag 12 oktober II. vertrok opnieuw onze oud-leraar Joris Deleye naar zijn Peru. Hij had enkele maanden in zijn Vlaanderen doorgebracht. Op vrijdag 7 oktober had er een afscheidsfeestje plaats in ons instituut. We kunnen blij mededelen dat Joris nog in blakende gezondheid verkeert en vol enthousiasme terug naar zijn missieveld vertrekt. Waar is de tijd van de tertia B — de klas waarvan Joris titularis was — want zo noemden wij de vierdes van nu. O tempora, o mores.

Voor diegenen die hun dankbaarheid tegenover Joris willen uitdrukken vermelden we graag enkele praktische gegevens : P.C.R. 000-0134949-22 van Joris Deleye, Gistel-Zevekote. Wie een attest voor belastingontlasting wenst, kan overschrijven op P.C.R. 000-0173311-69 van PROMA - Vorstlaan 199 - 1160 Brussel. Aan Joris in ons aller naam : dank voor wat U in ons leven betekende en proficiat voor Uw moed.

* * *

Van Michiel Denys ontvingen we een schrijven onder de titel „Van Suuptjesfeesten gesproken”. We nemen integraal zijn schrijven over alsook de tekst van de twee liederen. Zing maar even mee.

Van „ Suuptjesfeesten ” gesproken...

Ter aanvulling van de bijdrage van K. de Busschere in „Eertijds” (15e jaargang, nr. 1, juni 1983, blz. 20-25) komt hier de fotocopie van de twee liederen zoals ze werden gedrukt en aan de man gebracht, op de twee zijden van één en 't zelfde blad, voor de Superiorsfeesten van 1914 (of zou het kunnen 1913 geweest zijn?). In elk geval weten we daarmee dat den elektriek klassiek werd en geïnstalleerd zeventig jaar geleden (een jaarfeest om te vieren).

Na Wereldoorlog I (1914-'18) werd het Klein Seminarie weer een tijd lang verlicht met acetyleen of carbuur, dus was den elektriek defekt.

De tekst van de twee liederen werd gemaakt door Achiel Denys, heel zeker op verzoek van zijn goede vriend Superior Leo Deleu.

„De Elektriek ” wordt gezongen op de wijze van „Sous les ponts de Paris ” en „Klopt maar ” op de wijze van „Puppchen ” - ofte „Tjoeppi, wuk moe'j nu hên van Klaai ? (bis) - 'n dozegi mê' pikkezotjts, en 'n koersepeerd mê' ne lange steert ”.

DE ELEKTRIEK

I.

Studenten, houdt uw asem op
En luistert naar mijn lied
Binst 't laatste jaar — ik wijs er op,
Wat er hier is geschied ;
De'n elektriek
Werd weer klassiek
Veel meer dan voor 't grieksch onze boeken
Dank aan het wiel
Waar 't water op viel
Was 't klaar weer, in kanten en hoeken.

Herhaal

De zonne heeft gedaan,
Adju ook aan de maan,
Zelve de sterren, we kunnen ze missen,
W'hebben geen schrik meer voor duisterenissen
Leve den elektriek,
Dat licht is hel en chiek,
Acétylène, de gaz en pitrol
Altemaal lul... den drol.

II.

Da' wiel daar in 't turbinekot
Heeft rare toeren in ;

't Draait altijd rechts, nooit links noch zo
Maar liefst na vele rin.

En wordt het moe,

De sluis gaat toe

't Valt stil zonder vele geruchten ;

't Is al gelâan

Wat moet volstaan

Om ons met zijn klaarte te luchten.

III.

Z'is altijd g'reed de barnsteenkracht,
Zoo gauw of dat men draait ;

't Is nimmer noodig dat men wacht

Dat 't stil is of dat 't waait ;

'Nen draai en 't gaat,

'Nen draai en 't staat,

Geen solferkes hebt ge van doene ;

De donkre nacht

Zwicht voor heur macht,

't Wordt klaar lijk te midden de noene.

IV.

Voordien 't acétylène licht

Bijlange niet ge-ijkt

Was 'n miserie voor 't gezicht

We waren uit-ge-kijkt ;

Herinnerd' ons
e weerstandspans
gebruikt tegen stikkende bommen ;
Was rood lijk bloed
ook niet goed
e geuren die neuzewaarts klommen.

Is waar geheel in t'eerste
Was 't altemets berniek ;
Men zei — wat rare beeste
s toch die'n elektriek ;
Maar leeren kost
n als iets lost
Men moet er de plombs weer op sluiten ;
u gaat het spel
ermhertig wel
eel zacht, zonder stooten of stuiten.

I.
/ie dat er nu schoon leven heeft,
Is de reglementaar,
ij werkt nu nooit meer dat hij beeft,
och schart al in zijn haar ;
e gaten uit,
a één minuut,
let half zooveel zweeten als vroeger
n met 'nen haai,
Ven tik 'nen draai
Congéj' is weeral voor den zwoeger.

II.
n 't nieuw kwartier en aan de kerk
an achter in de muur,
en allerschoonst horlogewerk
eef ons het juiste uur.
e'n elektriek
ltijd pratiek
chenkt ons — vast en zijn het geen droomen —
i kariljon
an bin-ban-bon
e Paschen... met klokjes uit Romen.

III.
oor 't slot keer ik terug naar 't licht,
en waar kontentement,
n ik aanzie het voor 'ne plicht,
< Bedank den braven vent

Die saâm met 't wiel
Steeds is de ziel
Van lampen en elektrisatie
En in 't gesticht
Den weg verlicht
Die leidt naar de hemelsche statie.

KLOPT MAAR !

I.
Wel Heere zijn dat toeren
Wat is dat hier 'n spel...
Bezie eens onze koeren
't Is verre hier van snel !
Zij zijn oprecht herschapien
in 'n soorte van chantier
vol steen' en andere zaken
en moortel... du mortier.
't Staan schooren t' allen kante
de zonne schingt door 't dak
en brandt door de charpente
'n gat in ons kazak.
Gelukkig, bin' acht dagen
we trekken er van deur ;
waarachtig in die hitte,
't en is geen groot malheur :

Refrein :

Leve 't aanstaand' verlot,
Adju gedruisch en stof !
Klopt maar, 't studentenvolk gaat voort ;
Klopt maar, gebaart niet dat ge 't hoort ;
Klopt maar, geeft maar van peper
geeft maar kardjas, en maakt terras ;
Klopt maar, doch haast u niet te straf ;
Klopt maar, anders het werk is af ;
Klopt maar, liever voorzichtigjes :
verlot-verlang
't is voor ons van groot belang.

II.
Gelukkig 't jaar is t' enden,
Gelukkig 't jaar is uit.
Laat ze gerust maar tim'ren,
We zijn de pijpen uit ;
Ze mogen buischen, kloppen
en steen in brokken slaan,
w' hebben gedaan met blokken
vertrekken gansch voldaan.

We zullen dus gaan rusten,
Naar huis, op ons gemak,
Vertrekken t' naaste weke
gelaân met pak en zak.
We vinden nu gemakken
in d'hoeken van geheel 't land
we zullen 't breed gaan pakken
en leven zoo plezant.

III.

Och kon ons wensch verhoord zijn
gerokken 't groot verlof ;
dat ware toch 'n welzijn

'n lukslag die ons trof ;
we zouden rap vergeten
hoe lastig dat het ging
als w' in de klas gezeten
te midden van 't gekling
dààr zagen timm'ren, metsen,
of hoorden 't schuifeling
en moortel zagen klesten
als 'r een de leer opging.

Terug, we zoûn studeeren,
uitgerust g' heel en gan'
en trachten hier te worden
'n braaf en deugdzaam man.

* * *

Het doet ons altijd deugd van een oud-leerling een briefje te ontvangen of wat nieuws te horen. Het verheugt ons des te meer als dat nieuws heel positief is en we vernemen dat de oud-leerling zijn oud-leraars — ik zal maar zeggen — evenaart. Zo vernamen we dat Luc Jacques, oud-leerling Lat.-Wisk. 1972, promoveerde aan de R.U.Gent tot doctor in de wetenschappen met de grootste onderscheiding. De titel van het proefschrift luidt : Ruimtelijke en tijdafhankelijke stroomaangroeimetingen in de edelgassen Krypton en Xenon. Proficiat Luc. Het Klein Seminarie is er fier om.

* * *

We vermelden gaarne de decoratie die onze collega en vriend André Parmentier mocht ontvangen ter gelegenheid van zijn 25 jaar dienst in ons instituut. André, die zelf oud-leerling is van het college (ret. 1954) is nu titularis van de 2e Moderne A. Proficiat André !

Superior A. Modde decoreert de heer A. Parmentier.

* * *

Enkele leraars verdwenen uit ons vertrouwd midden. De heer Robert Verfallie overleed op de laatste dag van vorig schooljaar. Elders lees je een in memoriam van die goeie collega. E.H. Marc Roseeuw, leraar godsdienst, werd verbonden aan de BRT voor de opdracht van producer bij de KTRO. De heer Wilfried Traen die sinds 1970 leraar biologie was in de lagere cyclus nam van ons afscheid wegens een volledige opdracht als turnleraar in de lagere afdeling. Alsook de heer Freddy Kindt, die zes jaar economie heeft onderwezen, verlaat ons voor een volledige opdracht in de Broederschool ter stede. Het ga jullie goed, Marc, Wilfried en Freddy.

* * *

We kunnen wellicht onze collegesnipperingen besluiten met het verwelkomen van enkele nieuwe gezichten in de humaniora :

de heer Piet Arfeuille, leraar Nederlands en Engels Lagere cyclus ;
de heer Dries Bekaert, leraar Wiskunde en Tekenen Hogere cyclus ;
de heer Geert Goghe, leraar Frans en Geschiedenis Lagere cyclus ;
de heer Rik Demulder, B.T.K.-er verbonden aan het Internaat ;
mevrouw Sabine Lagrain, lerares Godsdienstleer Lagere cyclus ;
de heer Geert Monteyne, leraar Tekenen Lagere cyclus ;
de heer Jeroen Tuytten, leraar Frans Hogere cyclus en subregent Vierdes Externaat ;
de heer Geert Vervaecke, leraar Latijn Lagere en Hogere cyclus ;
de heer Lieven Viaene, leraar Wiskunde Lagere cyclus en subregent Zesdes Externaat.

R. Parent

ONS 11 NOVEMBERFEEST

Ons 11 novemberfeest mocht weerom rekenen op heel wat aanwezigen. Meer dan 220 ! Vooral de jubileumjaren, nl. diegenen die in 1933 of in 1958 het college verlieten, waren sterk vertegenwoordigd. Ook de jongeren waren flink opgekomen.

De beheerraad denkt dan ook dat deze formule — om de 5 jaar uitnodigen — moet behouden worden. Daarom nu reeds even de jaren vermelden die op ons volgend novemberfeest (1984 !) worden verwacht : **1934** - 1939 - 1944 - 1949 - 1954 - **1959** - 1964 - 1969 - 1974 - 1979.

Maar in 1984 komen we samen op zaterdag 10 november... om het elkeen naar de zin te maken.

Spreek er eens over met een klasgenoot dat Uw jaar in 1984 uitgenodigd wordt.

We verwachten U talrijk !

Familieberichten

GEBOORTEN

- Veerle, dochtertje van Heer en Mevrouw Jacky en Jeanne Vandamme-Declercq, Roeselare, 28 maart 1983, Torteldreef 32, 8800 Roeselare.
- Annick, dochtertje van Heer en Mevrouw Alain Bossuyt-Van Ruymbeke, Roeselare, 11 mei 1983, Zuidstraat 30, 8800 Roeselare.
- Wouter, zontje van Heer en Mevrouw Johan en Lieve Van Hoorne-Deparcq, Brugge, 1 juni 1983, Abdijbekerstraat 8/A2, 8200 Brugge 2.
- Dries, zontje van Heer en Mevrouw Godfried en Hilde Van Belle-Tempelaere, Roeselare, 8 juni 1983, Zilvermolenstraat 45, 8810 Roeselare-Rumbeke.
- Hannes, zontje van Heer en Mevrouw Frans en Kathleen Vandermeersch-Deweerd, Brugge, 30 juni 1983, Boterbloemstraat 42/43, 8020 Oostkamp.
- Heleen, zontje van Heer en Mevrouw Paul en Linda Vermandere-Dejonghe, Sint-Amandsberg, 11 juli 1983, Visitatiestraat 36, 9110 Sint-Amandsberg.
- Jonas, zontje van Heer en Mevrouw Erik en Lieve Blomme-Dhulst, Kortrijk, 12 juli 1983, Burg. Danneelstraat 29/1, 8500 Kortrijk.
- Piet, zontje van Heer en Mevrouw Bart en Mia Degheldere-Dekeyzer, Roeselare, 16 juli 1983, Godshuislaan 90, 8800 Roeselare.
- Karel, zontje van Heer en Mevrouw Guido en Lieve Deburghgraeve-Kiekens, Ninove, 29 augustus 1983, Meersstraat 51, 1770 Liedekerke.
- Lodewijk, zontje van Heer en Mevrouw Jo en Greta De Meester-Dupon, Roeselare, 17 september 1983, Brugstraat 12, 8850 Ardoois.
- Isabelle, dochtertje van Heer en Mevrouw Rik en Sabine Van Neste-Declercq, Izegem, 27 september 1983, Marktstraat 40, 8700 Izegem.
- Emmanuel, zontje van Heer en Mevrouw Jan en Claude Vanneste-Bonte, Roeselare, 9 oktober 1983, Bollenstraat 12, 8800 Roeselare.
- Céline, dochtertje van Heer en Mevrouw Marc en Anne Desmet-Verkest, Roeselare, 14 november 1983, Minderbroederstraat 33, bus 12, 3000 Leuven.

WIJDINGEN

- Eerwaarde Heer Diaken Jan Parmentier, Brugge, 24 juni 1983.
- Eerwaarde Heer Diaken Marc Steen, Brugge, 24 juni 1983.
- Eerwaarde Heer Jos Ostyn, Rumbeke, 10 juli 1983.
- Eerwaarde Heer Bart Demuyndt, Roeselare, 16 juli 1983.

HUWELIJKEN

- Heer en Mevrouw Frank en Friedel Develtere-Bouteca, Roeselare, 7 mei 1983, Rumbeeksesteenweg 262a/1, 8800 Roeselare
- Heer en Mevrouw Marc en Katrien Hoste-Schrauwen, Ruddervoorde, 14 mei 1983, Torhoutsestraat 183, 8040 Ruddervoorde
- Heer en Mevrouw Jo en Anne-Marie Ingelbeen-Parmentier, Klerken, 14 mei 1983, Menenstraat 68, 8660 Geluwe.
- Heer en Mevrouw Dirk en Conny Lauwaert-Denolf, Izegem, 21 mei 1983, Kortrijksestraat 89/4, 8700 Izegem.
- Heer en Mevrouw Karlos en Arin Wyseur-Lesage, Westrozebeke, 28 mei 1983, Kosterstraat 7, 8699 Staden-Westrozebeke.
- Heer en Mevrouw Wim en Myriam Deckmyn-Pollentier, Hoogdele, 4 juni 1983, Schaarstraat 8, 2450 Kasterlee-Tielen.
- Heer en Mevrouw Geert en Marianne Leenknecht-Derluyn, Ardoois, 2 juli 1983, Meershofstraat 29, 8800 Roeselare.

Heer en Mevrouw Pierre en Katia Vereecke-Peene, Roeselare,
2 juli 1983, Dalstraat 21, 8810 Roeselare.

Heer en Mevrouw Erik en Katherine Verriest-Hanson, Roeselare,
9 juli 1983, 928 St.-Charles Ave - Atlanta - G.A. 30306 U.S.A.

Heer en Mevrouw Piet en Anne Libbrecht-De Troye, Haacht,
16 juli 1983.

Heer en Mevrouw Dirk en Marijke Blockeel-Deconinck, Poperinge,
16 juli 1983, Onledestraat 15, 8840 Hooglede-Gits.

Heer en Mevrouw Bart en Hilde Coppens-Godelaine, Tessenderlo,
29 juli 1983.

Heer en Mevrouw Geert en Miet Van Coillie-Hubrechts, Gruitrode,
30 juli 1983, Reinpadstraat 17, bus 14, 3600 Genk.

Heer en Mevrouw Tom en Marie-Paule De Coninck-Goddeeris, Rumbeke,
30 juli 1983, Wallemeers 30, bus 3, 8800 Roeselare.

Heer en Mevrouw Patrick en Charline Deneire-Berghe, Staden,
5 augustus 1983.

Heer en Mevrouw Jean-Marie Craeye-Lejeune, Mol,
13 augustus 1983, Kortrijksesteenweg 70, 9000 Gent.

Heer en Mevrouw Stefaan en Tine Verhamme-Demeester, Roeselare,
13 augustus 1983, Leeuwerikenstraat 33, app. 21, 3030 Heverlee.

Heer en Mevrouw Willy en Annemie Phlypo-Deweer, Rumbeke,
13 augustus 1983, Ieperweg 128, 8810 Roeselare-Rumbeke.

Heer en Mevrouw Philippe en Ann Eeckhout-Rosseels, Zele,
27 augustus 1983, Kortrijksesteenweg 873, 9000 Gent.

Heer en Mevrouw Lieven en Jeannine Carron-Coudron, Ieper,
30 augustus 1983, Pilkemseweg 132, 8900 Ieper.

Heer en Mevrouw Jan en Sabien Goethals-Kyndt, Ichtegem,
3 september 1983, H. Jasparlaan 180, bus A4, 8440 Westende.

Heer en Mevrouw Filip en Bernadette Goethals-De Brabandere, Beveren-Leie,
16 september 1983, Stadenstraat 90, 8130 Kortemark-Zarren.

Heer en Mevrouw Luc en Sabine Vanneste-Watteyne, Rumbeke-Beitem,
17 september 1983, Karrestraat 37, 8640 Moorsele.

Heer en Mevrouw Jean en Lieve Verbanck-Van Hoofstadt, Mol-Wezel,
24 september 1983, Wijngaardlaan 17, 3030 Heverlee.

Heer en Mevrouw Alain en Chantal de Muëlenaere-Debruyne, Godsheide-Hasselt,
28 oktober 1983, Guido Gezelleplein 13, 8140 Staden.

STERFGEVALLEN

Mevrouw Maria Boudrez-Vancoillie-Monteyne, geboren te Rumbeke op 8 februari 1910 en overleden te Roeselare op 8 mei 1983.

Mevrouw Marie-Louise Clarysse-Pollet, geboren te Torhout op 29 april 1900 en overleden te Kortemark op 9 mei 1983.

Mevrouw Julia Parmentier-Van Iseghem, geboren te Roeselare op 21 maart 1909 en overleden te Roeselare op 16 mei 1983.

Mevrouw Angèle Willemyns-Vermeulen, geboren te Westrozebeke op 31 oktober 1897 en overleden te Westrozebeke op 22 mei 1983.

Eerwaarde Heer André-Michael Maertens, geboren op 4 juli 1918 en overleden te Poteet (Texas) op 29 mei 1983.

Heer Ilonyen Dejonckheere-Claeys, geboren te Westrozebeke op 22 oktober 1899 en overleden te Roeselare op 3 juni 1983.

Heer Bernard Goddeeris-Gallon, geboren te Roeselare op 2 december 1924 en overleden te Roeselare op 6 juni 1983.

Mevrouw Alice Vandenbruaene-Verlinde, geboren te Beernem op 10 februari 1906 en overleden te Roeselare op 11 juni 1983.

Mevrouw Rachel Gunst-Desmadryl, geboren te Leisele op 26 september 1902 en overleden te Roeselare op 13 juni 1983.

Heer Willy Vandelanotte, geboren te Reninge op 29 februari 1936 en overleden te Ieper op 15 juni 1983.

Heer Ildefons Dewaele-Wydooghe, geboren te Gits op 24 mei 1891 en overleden te Roeselare op 22 juni 1983.

Mevrouw Rachel Deleu-Acke, geboren te Menen op 14 maart 1906 en overleden te Menen op 22 juni 1983.

Heer Robert Verfallie-Vermeulen, geboren te Staden op 20 oktober 1930 en overleden te Roeselare op 30 juni 1983.

Mevrouw Maria Dutry-Van Ooteghem, geboren te Ingelmunster op 5 maart 1924 en overleden te Roeselare op 7 juli 1983.

Heer Alberic Vynckier-Tack, geboren te Izegem op 29 november 1897 en overleden te Oostnieuwkerke op 10 juli 1983.

Heer André Beeuwsaert-Despriet, geboren te Izegem op 21 juli 1913 en overleden te Roeselare op 16 juli 1983.

Heer Gerard Lanssens-Delft, geboren te Heestert op 9 augustus 1912 en overleden te Heestert op 21 juli 1983.

Eerwaarde Heer Frits Vuylsteke, geboren te Zulte op 26 maart 1910 en overleden te Roeselare op 28 juli 1983.

Heer Gerard Rapol-Seaux, geboren te Roeselare op 11 augustus 1939 en overleden te Roeselare op 7 augustus 1983.

Mevrouw Maria Gobin-Vercruyse, geboren te Lichtervelde op 22 november 1898 en overleden te Roeselare op 14 augustus 1983.

Heer Albert Vanneste-Gerard, geboren te Roeselare op 26 juli 1915 en overleden te Brugge op 17 augustus 1983.

Mevrouw Rosa Petillion-Roose, geboren te Ooigem op 20 november 1903 en overleden te Boezinge op 15 augustus 1983.

Mevrouw Mia Ostyn, geboren te Rumbeke op 23 juli 1924 en overleden te Rumbeke op 16 augustus 1983.

Heer Emeric Derudder-Verbeke, geboren te Zandvoorde op 20 oktober 1906 en overleden te Ieper op 21 augustus 1983.

Heer Jerome Dewulf-Desmet, geboren te Lendelede op 26 mei 1909 en overleden te Lendelede op 31 augustus 1983.

Mevrouw Georgette Mestdach-Depauw, geboren te Wakken op 12 april 1923 en overleden te Marke op 4 september 1983.

Mevrouw Anna Vanwynsberghe-Vanduyfhuys, geboren te Langemark op 5 september 1897 en overleden te Ieper op 18 september 1983.

Eerwaarde Pater Leonard Moerman, geboren te Roeselare op 29 maart 1907 en overleden in Guatemala City op 27 september 1983.

Heer Maurits Verschaeve-Vandelannoote, geboren te Rumbeke op 13 augustus 1911 en overleden te Roeselare op 28 september 1983.

Heer Omer Depla-Nuyttens, geboren te Beveren-Roeselare op 27 oktober 1906 en overleden te Roeselare op 2 oktober 1983.

Mevrouw Julienne Delbaere-Dezeure, geboren te Merkem op 17 oktober 1910 en overleden te Veurne op 25 oktober 1983.